

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 23 JULI 1924

No. 447

INHOUD

	Blz.
HET RIJSTTEKORT IN NED. O-INDIË I door <i>J. Sibinga Mulder</i>	640
Circulatiebank en Parlementair regeeren II (Slot) door <i>F. M. Wibaut</i> met naschrift door <i>Prof. Mr. G. W. J. Bruins</i>	643
Het Rapport der Commissie König door <i>Mr. D. Crena de Iongh</i>	644
De Rijksmiddelen	645
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De herleving van den geldpolitieken strijd door <i>Dr. T. E. Gregory</i>	646
AANTEKENING:	
Waarschuwend cijfers uit de provinciale financiën	648
MAANDOIJFERS:	
Emissies in Juni 1924	649
Overzicht der Rijksmiddelen	649
Handelsbeweging over de maand Mei 1924	650
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	651—658
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins*.

Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink*.

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam*.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37*.

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage*.

22 JULI 1924.

Ook deze week bleef de geldmarkt weder zeer ruim. De rente voor particulier disconto liep opnieuw ca. $\frac{1}{4}$ pCt. terug en aan het einde der week werd voor $2\frac{3}{8}$ pCt. afgedaan, ofschoon er eenige aarzeling ontstond in de vraag naar wissels in verband met de aanstaande inschrijving voor schatkistpapier. De prolongatienotering was meestal weder $2\frac{1}{2}$ pCt., maar ook deze rente was aan het einde der week eerder iets hooger.

* * *

Bij de inschrijving voor het schatkistpapier werd in totaal ingeschreven voor f 115.852.000. Toegewezen werden f 44.030.000 driemaandspromessen tot f 992,90 of $2\frac{3}{4}$ pCt., f 6.910.000 zesmaandspromessen

tot f 985,63 of $2\frac{13}{16}$ pCt. en f 13.106.000 biljetten tot f 1.006,25 of $3\frac{7}{8}$ pCt.

* * *

De post binnenlandsche wissels op den weekstaat van De Nederlandsche Bank noteert f 1,2 miljoen lager, terwijl de beleeningen ruim f 1 miljoen hooger zijn dan de vorige week. De beleeningen Hoofdbank stegen met ruim f 5 miljoen, die van de Bijbank en de Agentschappen vertoonden daarentegen een daling. De effectenbeleeningen vermeerderden per saldo met circa f 1,9 miljoen, terwijl de goederenbeleeningen met circa 8 ton verminderden. Ook deze week staat het Rijk credit bij de Bank, thans tot een bedrag van f 12 miljoen. De metaalvoorraad steeg met f $\frac{1}{2}$ miljoen ten gevolge van vermeerdering van den zilvervoorraad. De post papier op het buitenland, zoowel als de diverse rekeningen onder het actief vertoonden een daling, resp. ten bedrage van 3,5 ton en circa f 5 miljoen, doordat de Bank waarschijnlijk ook deze week buitenlandsch tegoed realiseerde.

De bankbiljettenemissie daalde van f 978,8 miljoen tot f 963 miljoen, terwijl de rekeningcourant-saldi van anderen stegen van f 64,5 miljoen tot f 68,5 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 332,4 miljoen tegen f 330,8 miljoen op den vorigen weekstaat.

* * *

De wisselmarkt was deze week flauw over de gehele lijn. Zelfs Ponden, die in den laatsten tijd meestal vast waren, liepen niet onaanzienlijk terug. Dollars zetten de daling der laatste weken voort en kwamen op 2,63, en in de nieuwe week werd direct voor 2,62 en lager afgedaan. Ook Zwitserland, aanvankelijk nog vast en voor 48,80 afgedaan, werd later regelmatig omstreeks 48,20 verhandeld.

LONDEN, 19 JULI 1924.

Het laten afloopen van hunne uitstaande leeningen door eenige grootbanken, dit meer speciaal met het oog op diverse dividendbetalingen, was grootendeels de oorzaak, dat gedurende deze week de geldmarkt allesbehalve ruim genoemd kon worden. Nieuwe dag-geldleeningen hebben in eenige gevallen meer dan 3 pCt. gekost, hoewel de gewone koers $2\frac{1}{2}$ —3 pCt. was. Vernieuwen van zevendaagsche leeningen kostte in de meeste gevallen $2\frac{1}{2}$ pCt.

Door de vastere koersen op de geldmarkt konden de hooge koersen op de discontomarkt zich handhaven. Zaken hadden echter een beperkten omvang.

2-mnds. prima bankaccept $3\frac{3}{16}$ — $\frac{5}{16}$ pCt.; 3-mnds. idem $3\frac{9}{16}$ — $\frac{5}{8}$ pCt.; 4-mnds. idem $3\frac{3}{8}$ — $\frac{3}{4}$ pCt.; 6-mnds. idem $4\frac{1}{16}$ — $\frac{3}{16}$ pCt.

HET RIJSTTEKORT IN NED. O.-INDIË.

I-

Een der voor Indië allerbelangrijkste vraagstukken is zeker dat van de rijstvoorziening van eigen bodem. Het is bekend, dat tot nu toe Indië daarin geheel onvoldoende voorziet en dat vraagstuk is moeilijker geworden, nu rijst in het menu van de bevolking een steeds grooter plaats inneemt. Waar aan den eenen kant de bevolking toeneemt en aan de andere zijde de rijstproductie niet in gelijke mate, wordt het tekort aan rijst telkens grooter en moet in dat tekort door aanvoer van buiten worden voorzien. Niet alleen dat daarmee enorme bedragen zijn gemoeid die het land uitgaan, maar de zekerheid om ten allen tijde over voldoende rijst voor de volksvoeding te beschikken ontbreekt. Wat dat beteekent hebben de jaren 1919—1920 tot in 1921 ons geleerd, toen er, dikwijls met zeer groote moeite, voor een bedrag van pl.m. 175 miljoen gulden aan rijst door de Regeering ter distributie werd ingevoerd en de toestand op de wereldrijstmarkten meerdere malen zóó moeilijk was, dat de Regeering zelfs niet altijd voldoende zekerheid had of zij voor de naastvolgende weken over voldoende rijst zoude kunnen beschikken.

Ook die tijd heeft ons geleerd hoe gevaarlijk de toestand in Indië kan worden, wanneer er omstandigheden optreden, die den normalen rijstinvoer bemoeilijken of totaal verhinderen.

Dit is niet enkel een gevaar voor ondervoeding, maar ook een economisch en politiek gevaar. Economisch, omdat de prijzen van de rijst bovenmatig kunnen stijgen, boven de betaalkracht van de massa, en politiek, omdat dergelijke toestanden maar al te gemakkelijk door extremistische volksleiders worden uitgebuit ter bereiking van hun politieke doeleinden. Waar ontevredenheid heerscht, ook al kan de Regeering die niet verhinderen of wegnemen, groeit elke politieke agitatie tegen het gezag gericht, evenals overal elders, het weligst op den wortel dier ontevredenheid.

Theoretisch zal er geen verschil van meening bestaan over de stelling, dat het gewenscht is in economisch en politiek opzicht, dat Indië zich zelve van het meest noodzakelijke voedingsartikel — rijst — voorzie en praktisch is dat ook bewezen in de bovengenoemde jaren. De groote kwestie is nu, hoe daartoe te komen.

Maar wanneer we de middelen daartoe beschouwen dan zullen we zien, dat die in nauw verband staan met de urgentie van het geheele vraagstuk en daarvan hangt weer af, van welke zijde wij de mogelijke middelen hebben te bezien en te beoordeelen.

Allereerst moeten we ons dus een begrip vormen van de beteekenis, die het rijsttekort heeft als na-deelige factor in de welvaart van Nederlandsch Indië.

In onderstaande tabel zien wij de overschotten van den rijstinvoer boven den uitvoer uit het buitenland, vanaf 1890 tot en met 1922. (in tonnen):

	Java en Madoera	Buitengew.	Ned. Indië
1890 t/m. 1893-gemiddeld	43.141	67.893	111.034
1894 „ 1897 „	91.548	74.699	166.247
1898 „ 1901 „	103.767	141.522	245.289
1902 „ 1905 „	97.920	128.974	226.894
1906 „ 1909 „	126.524	157.140	283.664
1910 „ 1913 „	292.937	221.478	614.415
1914 „ 1916 „	286.042	268.098	554.140
1917 „ 1918 „	375.786	310.269	686.055
1919 „ 1920 „	139.119	131.717	270.836
1920 „ 1921 „	112.879	106.128	219.007
1921 „ 1922 „	561.807	171.444	733.251
1922 „ 1923 „	489.853	220.416	710.269

Om nu de normale behoefte aan buitenlandsche rijst te beoordeelen moet men de jaren 1919 en 1920 uitschakelen; dat zijn de jaren van zeer beperkte voorraden op de wereldmarkten en hoogen prijs. De Regeering van Nederlandsch Indië was toen gedwongen om de rijstconsumptie zeer belangrijk te be-

perken. De Regeering verbood toen den invoer van rijst, dien zij zelve, met uitsluiting dus van ieder ander, ter hand nam en moedigde de teelt van andere voedingsgewassen sterk aan. Ik breng nog even in herinnering, hoe zij ook door opkoop van een deel der op Java geteelde padie en latere distributie een zuinig rijstgebruik bevorderde.

De cijfers van de landbouwstatistiek in die jaren bewijzen, hoe in dergelijke abnormale tijden het mogelijk is, de rijst weer tijdelijk een kleiner plaats op het dagmenu te doen vervullen.

Over die uitschakeling van den rijstimporthandel is in dien tijd heel wat strijd geweest, maar de marktpositie was zoo gevoelig, dat bij zelfs betrekkelijk geringe concurrentie, de prijzen onevenredig opliepen. Daarom werd bij aankoop overleg gepleegd met de Regeeringen van The Straits Settlements en Ceylon, waar gelijke bepalingen golden en waar de Indische Regeering geen winst berekende, zich slechts tegen verlies trachtte te behoeden, was de bevolking het goedkoopst geholpen.

Uit bovenstaanden staat blijkt echter duidelijk, dat de vraag naar buitenlandsche rijst in de laatste 15 jaar sterk is toegenomen, m.a.w. het tekort steeds grooter wordt.

In het tijdperk 1916/1918 steeg voor Java en Madoera de rijstinvoer zelfs tot 12 pCt. van de totale rijstproductie van deze beide eilanden.

Maar wanneer we den rijstinvoer op Java en Madoera vergelijken met de resultaten van de volkstellingen, dan blijkt dat niet alleen in totaal, maar ook per hoofd van de bevolking het verbruik van buitenlandsche rijst is toegenomen.

En voor de buitengewesten ziet het er nog ongunstiger uit. Daar bedroeg de invoer aan buitenlandsche rijst in 1916/1918 gemiddeld per hoofd pl.m. 40 kattie, dat is ruim tweemaal zooveel als op Java en Madoera (ruim 18 kattie).

Het is bekend, dat Banka en Sumatra's Oostkust groote hoeveelheden rijst importeerden. In de jaren 1916/1918 niet minder dan 332 en 243 kattie per hoofd. Deze cijfers zijn berekend met de bevolkingscijfers volgens de administratieve gegevens op einde 1917. Als men aanneemt de cijfers van de bevolkingssterkte ter Oostkust van Sumatra van den oud-gouverneur H. J. Grijzen, te vinden in het Koloniaal Tijdschrift, Jaargang 11, No. 2, dan is dat cijfer iets minder, nl. 215 kattie, maar dat is toch nog een zeer respectabel getal. (1 picol = 61,76 KG. = 100 kattie).

Hoe staan nu de kansen ten aanzien van de verdere afhankelijkheid van rijstinvoer uit het buitenland in de naaste toekomst en welke factoren zijn daarop van invloed?

De bevolking blijft toenemen en we mogen, waarover straks, aannemen dat de rijstophbrengst daarmee geen gelijken tred zal houden. Wel mogen we uit de bevolkingsstatistiek afleiden, dat de toename der bevolking op Java en Madoera relatief kleiner wordt, iets wat te voorzien was, maar toch zal die bevolking in niet onbelangrijke mate blijven aangroeien. En het staat daarnaast m.i. vast, dat eene eenigszins belangrijke uitbreiding van de rijstvelden langs den algemeen gebruikelijken weg niet mogelijk is. Sedert 1885 vertoont het cijfer der sawahs per hoofd der bevolking nagenoeg geen verandering. Ook wanneer wij aannemen, dat de oude opgaven te laag zijn, en dat is waarschijnlijk, dan blijkt toch het per hoofd beschikbare sawahoppervlak relatief te zijn gedaald. Ook mag men m.i. niet spoedig op eene merkbare vermeerdering der gemiddelde rijstproductie per oppervlakte-eenheid rekenen.

Er zijn wel hier en daar plaatselijke productieverhogingen geconstateerd, o. a. dank zij den aanleg van irrigatiewerken, doch daar staat tegenover, dat er andere streken zijn, waar de rijstproductie achteruit gaat, o. a. als gevolg van verloop der plattelands-

bevolking naar de groote steden om daar bij groote werken te arbeiden en ook in verband met den achteruitgang van het aantal trekdieren.

Maar eene andere oorzaak, die nog meer te denken geeft en in dezelfde richting werkt, is de vermindering van hulpbetoon bij bepaalde werkzaamheden in den rijstbouw, waardoor essentiële werkzaamheden, zooals wieden, waardoor uitplanten, enz. minder goed gebeuren. Ook de inlandsche landbouw maakt een noodzakelijken tijd van overgang door en in dergelijke tijden zijn de omstandigheden niet bevorderlijk om de productiviteit der gronden op te drijven. We zien het reeds in enkele deelen van Java, vooral in het Oostelijke deel, hoe er eene neiging valt waar te nemen om inzake den landbouw de productenhuishouding door een geldhuishouding te vervangen en daarin zit voor den rijstbouw een groot gevaar. Want wanneer de inlandsche rijstbouwer den arbeid voor dien verbouw vereischt, niet meer in onderling hulpbetoon kan verkrijgen, maar die zelfs voor een matig loon in betaalden arbeid moet honoreeren, dan is nog steeds waar, wat Sollewijn Gelpke meer dan 50 jaren geleden aantoonde, n.l. dat dan de rijstbouw een geweldig groot geldelijk verlies voor den verbouwer zoude beteekenen, dat hij toen ter tijd op pl.m. 50 milioen gulden jaarlijks schatte.

Of door gepaste maatregelen alles weer in de oude banen kan worden teruggebracht of behouden, meen ik te mogen betwijfelen, maar dan ziet het er voor den rijstbouw op Java in de toekomst niet gunstig uit.

Tot voor kort speelde geld bij dien rijstbouw niet de voornaamste rol. Behoeftte, over en weer, was in die productenhuishouding de overheerschende factor.

Wijzigingen in den landbouw voltrekken zich in het algemeen langzaam en zoo zal ook leering en leiding door bevoegde krachten slechts uiterst langzaam tastbare resultaten geven. Het volkskarakter, zijn geloof en bijgeloof, en zooveel meer zijn oorzaken, dat slechts uiterst langzaam verbeteringen worden aangevaard en toegepast.

Ook moet men met nog andere omstandigheden rekening houden. Het is toch in den landbouw niet enkel doel om de productie per oppervlakte-eenheid zoo hoog mogelijk op te voeren, maar om dat te doen op economische basis. M.a.w. om met behoud of vooruitgang van de productiviteit van den bodem, de cultuur het meest winstgevend te doen zijn. Ja, het zou zelfs kunnen zijn, dat door meer economische bewerking enz. en bij minder product de winst enz. grooter is dan bij intensievere cultuur en meer product.

En nu geeft ons de rijstbouw zeer belangrijke aanwijzingen.

Voor zooverre wij kunnen nagaan is, om bij Java te blijven, waar we 't meeste van weten, in den loop van zeer vele jaren de productie per oppervlakte-eenheid niet noemenswaard vooruit- of achteruitgegaan en dat terwijl de Javaans als regel zijn gronden niet bemest (slechts een deel van Kedoe-Bagelen vormt hierop eene uitzondering). De eenige bemesting bestaat uit het uit het irrigatiewater bezonken slib, verweering van bodembestanddeelen, enz. Het gewas neemt uit den bodem en het irrigatiewater een zeker kwantum der bestanddeelen mee en de natuur vult dat weer aan en juist voldoende voor een volgend gelijk resultaat. We zouden dus mogen zeggen: hier bestaat een natuurlijk evenwicht tusschen aanvulling en product, een evenwicht waar de natuur zelve in voorziet en die gaat, wat de aanvulling betreft, buiten de portemonnaie van den landbouwer om. Nu kan men dat natuurlijk evenwicht verstoren door b.v. door toevoeging van diverse plantenvoedende stoffen de productie te verhoogen. Hier en daar b.v. is gebleken dat men met fosphaattoevoeging een hooger product kan verkrijgen. Maar behalve dat fosphaat zal dan dat product ook van de niet in dien vorm toegevoegde bodembestanddeelen meer nemen en dan

blijft de vraag of ook daarin niet op kunstmatige wijze ten slotte zal moeten worden voorzien, en dan de groote vraag of dat, gezien ook de groote risico bij rijstbouw (irrigatiewaterovervloed en gebrek, insecten en grondplagen, enz.) economisch is. Het lijkt mij volstrekt niet uitgesloten dat wanneer overigens wat betreft zaaizaad, tijdig planten, goed onderhoud, enz. aan de eischen van rationeelen landbouw is voldaan, bij den inlandschen rijstbouw in onze Oost zal blijken, dat de handhaving van wat ik noemde het natuurlijk evenwicht het beste economische resultaat zal geven.

Het is nog niet lang geleden, dat een handelaar, die groote hoeveelheden zwavelzure ammoniak naar Indië exporteert voor de suikerrietcultuur, meende het rijsttekortvraagstuk in Indië te kunnen oplossen door de rijstplanters tot afnemers van zwavelzure ammoniak te maken. Afgescheiden nu van de vraag of Kromo ertoe is te brengen kunstmest te koopen en of hij de middelen ertoe zou hebben, ook wanneer die kunstmatig bemeste sawah door tijdelijk watergebrek of door Walang sangit enz. een slecht beschot gaf; en ook gezien in het licht der proeven, die herhaaldelijk zijn aangezet onder deskundige leiding en die als regel aanwezen, dat eene dergelijke stikstofbemesting niet onverdeeld gunstig was voor de korrelopbrengst, moet men indachtig zijn aan de uiterst goedkope wijze, waarop de natuur zelve inzake den rijstbouw, zooals die sedert eeuwen daar gelieven wordt, het evenwicht tusschen bodemconsumptie en productie in orde houdt.

Behalve om redenen in het volkskarakter en in de financiële kracht van Kromo gelegen, twijfel ik aan het algemeen economisch resultaat van dergelijke plannen zeer. Door selectie en het importeeren of kweken van variëteiten, die een meer waardevol product geven, kan zonder verbraking van dat natuurlijk evenwicht wellicht een beter economisch resultaat worden verkregen, maar ook slechts langzaam, zooals de praktijk ons heeft bewezen. Rijst is een plant, die zich uiterst gemakkelijk aan diverse omstandigheden aanpast, zich wijzigt naar de omstandigheden en er is wellicht geen landbouwgewas met een accommodatievermogen en variatievermogen, zoo groot als dat van de rijst.

Soorten van elders ingevoerd en daar van groote productiviteit, legden het in Lorten tijd zelfs tegen middelmatig beschot gevende inlandsche soorten af of gingen, wat men noemt met spoed achteruit of wijzigden zich in eene richting, die hun prioriteit deed verloren gaan.

Inheemsche soorten met zorg geselecteerd en verbouwd, worden in de sawah meest te midden van tal van variëteiten en vooral bastardeeringen zeer gewaardeerd, maar legden het bij zorgvuldigen niet vermengden verbouw in product op den duur af tegen inheemsche mengsels met evenveel zorg verbouwd. Raszuiver padiezaad is op Java eene hooge uitzondering, maar het blijkt, dat de eeuwen den Javaanschen rijstbouwer naast meerdere andere waardevolle feiten, ook hebben geleerd, dat voor bepaalde streken bepaalde zaadmengsels voor hem economisch het meest voordelig zijn. In die richting, n.l. bestudeering van de samenstelling dier mengsels, wordt door het Departement van Landbouw ook gewerkt, maar opbrengstvermeerdering met groote sprongen mag men ook daarvan niet verwachten. Vatten we al het bovenstaande samen, dan is de kans dus groot, dat de rijstproductie per hoofd op Java en Madoera ook in de komende jaren eer zal afnemen dan toenemen.

Zeker, er zijn wel plaatselijke productieverhoogingen geconstateerd hier en daar, maar als regel leiden die tot even groote plaatselijke vermeerderde consumptie en dat helpt dus weinig of niet om de vraag naar buitenlandsche rijst te verminderen. De laatste jaren kan het totale rijstverbruik per hoofd globaal worden geschat op 1,65 picol per jaar, waaronder

0,18 picol aan buitenlandsche rijst en dat is ongeveer drie maal zooveel als in het tijdvak 1902/1909 per hoofd aan buitenlandsche rijst werd verbruikt.

Met het oog op de dus vermoedelijke afname van de rijstproductie per hoofd in de komende jaren en in verband met de over het algemeen gestegen koopkracht van de bevolking, de toenemende differentieering der inlandsche maatschappij en de daarmee samenhangende toenemende sterkte der stedelijke bevolking ten koste van die op het land, mogen we verwachten, dat wat Java en Madoera betreft, de vraag naar buitenlandsche rijst ook in de komende jaren nog zal stijgen.

En voor de buitengewesten staat de zaak niet anders. De steeds nauwere aansluiting van verschillende streken aan het wereldverkeer, gepaard aan de neiging tot handeldrijven bij den Maleier, heeft een vrij uitgebreiden inlandschen landbouw doen ontstaan van producten voor de Europeesche markt, zooals koffie en rubber, die den rijstbouw maar al te vaak op den achtergrond heeft gedrongen en de vraag naar buitenlandsche rijst doet stijgen. Eene uitbreiding van beteekenis van den inlandschen rijstbouw in de buitengewesten op den tegenwoordigen grondslag en in dien zin, dat de behoefte aan buitenlandsche rijst er door zal verminderen, is voorloopig niet te verwachten, ook niet als gevolg van bevoeiingswerken, landbouwkolonisatie, enz., die overigens slechts langzaam vorderen en die, hoewel ongetwijfeld de plaatselijke welvaart verhoogende, op den duur niet kunnen leiden tot belangrijke overschotten, zoolang de verbouw op de gebruikelijke wijze geschiedt, d.i. met behulp van een onevenredig aantal handen. Maar vooral in de buitengewesten bestaan nog groote mogelijkheden voor uitbreiding, voornamelijk van den grooten landbouw en van mijnbouw-industrie. Wanneer de Regeering haar belastingpolitiek eens grondig zal hebben herzien en het Europeesche kapitaal waarborgen krijgt tegen *willekeur* in wijze en aard van de belastingheffing, waarborgen die thans niet bestaan, dan zal de ontwikkeling in die richting nog belangrijk kunnen voortschrijden en daarmee samengaan een toenemende vraag naar rijst voor de voeding van het van elders ingevoerde werkvolk. Eene dergelijke ontwikkeling doet dus de rijstbehoefte stijgen.

De kans is dus groot, dat de vraag naar buitenlandsche rijst ook in de buitengewesten in de komende jaren nog verder zal toenemen en ook daardoor wordt de urgentie van het vraagstuk der rijstvoorziening van eigen bodem geaccentueerd, eene voorziening dus, die belangrijke opvoering van eigen rijstproductie beteekent.

Maar voordat we de vraag bespreken, welke middelen in aanmerking kunnen komen om in het rijsttekort van eigen bodem te voorzien, moeten we toch nog eerst eens onder de oogen zien, welken invloed deze relatief groote en steeds stijgende afhankelijkheid van rijstimport uit het buitenland uitoefent op sociale en economische verhoudingen in 't algemeen en in tijden als in 1919/20, toen het buitenland maar aan een beperkt gedeelte van de behoefte en dan nog slechts voor fabelachtige prijzen kon voldoen.

Dan moet de overheid, om erger te voorkomen, de taak van opkoper en distributeur op zich nemen met gedeeltelijke uitschakeling van de in normalen tijd daarvoor aangewezen organen der maatschappij en het ligt voor de hand, dat een dergelijke abnormale functioneering zoowel in economisch als sociaal opzicht belangrijke nadeelen met zich sleept, zooals trouwens in andere landen evengoed is ervaren.

Zeer vele millioenen guldens waren ons bespaard gebleven, indien wij minder afhankelijk waren geweest van rijstimport uit het buitenland. Wij hadden de abnormaal hooge rijstprijzen met hun storenden invloed op de volkshuishouding en op verschillende sociale verhoudingen beter kunnen beteugelen en

daarmede veel verstrekkende schade kunnen voorkomen. Waar wij die tijden nog maar pas achter den rug hebben en de gevolgen nog lang niet uitgesleten zijn, behoeft ik hierop niet nader in te gaan.

Nu zal een enkele wellicht willen zeggen, dat dergelijke tijden toch wel niet meer zullen terugkomen. Hierop antwoord ik, dat er onder de deskundigen zeker slechts weinig zullen gevonden worden, die meenen, dat wij thans aan den ingang staan van een tijdperk van rust en normale verhoudingen. Integendeel, men behoeft geen optimist te zijn of spoken te zien op klaarlichten dag, wanneer men als de vaste overtuiging uitspreekt, dat het verstoorde evenwicht nog lang niet hersteld is en dat een kleine verschuiving van gewichten ons ingewikkeld systeem van balansen weer geducht uit het lood kan slaan.

Alleen reeds hierom blijft de urgentie van het onderwerpelijke vraagstuk tot op den huidigen dag onverminderd van kracht, zelfs al zijn voor het oogenblik de rijstprijzen van de exportlanden, die Nederlandsch Indië voorzien, vrijwel gelijk aan die van 1913.

Men bedenke voorts, dat Nederlandsch-Indië in 1914 tot en met 1918 reeds 16 pCt. van den geheelen rijstexport uit Burma, Siam en Indo-China afnam en dat Japan, bij tegenvallen van zijn padi-oogst, zeer groote hoeveelheden rijst aankoopt te Saigon en Rangoon, namelijk tot hoeveelheden van 8 tot 11 millioen picols; verder, dat de rijstexport van Indo-China (gemiddeld plm. 1.200.000 ton) aan groote schommelingen onderhevig is in verband met mislukking van den oogst; en ten slotte, dat bij oogstmislukkingen in de andere provinciën van Britsch-Indië zeer belangrijke hoeveelheden van het rijstsurplus van Burma voor Britsch-Indië bestemd blijven en de export tijdelijk wordt stopgezet.

Er is echter nog meer te zeggen over de urgentie van ons vraagstuk en daarbij heb ik het oog speciaal op de Buitengewesten gevestigd.

Wij mogen de groote landbouwondernemingen en mijnbouwindustriën beschouwen als de hoeksteen van de welvaart der meeste groote eilanden der Buitengewesten. Deze ondernemingen werken met werkvolk, dat voor verreweg het meerendeel van elders is ingevoerd.

Een zeer belangrijke factor in de bestaanszekerheid van bijna al die ondernemingen is dus, dat men *by voortduring* voldoende rijst kan invoeren voor dit werkvolk. Zeker is het ook van belang, dat men de rijst niet te duur behoeft te koopen, daar deze, een deel van het loon uitmakende, den kostprijs van het produkt sterk kan beïnvloeden.

In de distributie jaren werd hierdoor voor millioenen schade geleden.

Doch van veel meer belang is voor die ondernemingen de vraag, of zij er wel altijd op kunnen rekenen, dat er voldoende rijst verkrijgbaar is voor hun volk. Welnu, bij den tegenwoordigen stand van zaken bestaat die zekerheid beslist niet. En men ga de gevolgen eens na voor die bedrijven, indien de ondernemers voor langeren tijd niet de hand kunnen leggen op voldoende hoeveelheden van het hoofdvoedingsmiddel. Zij zullen dan hunne bedrijven geheel of gedeeltelijk moeten stopzetten en hun volk geheel of gedeeltelijk moeten terugzenden naar het land van oorsprong en dat dit al zeer spoedig vele millioenen schade zal beteekenen, behoeft geen betoog. Onze afhankelijkheid van den buitenlandschen rijstimport is dus mede een der factoren, die de veilige basis ondermijnen waarop dergelijke groote ondernemingen zich uiteraard bij voorkeur wenschen te vestigen en zoo zal die afhankelijkheid, vooral als zij nog toeneemt, aan de verdere ontwikkeling der Buitengewesten niet onbelangrijk in den weg kunnen staan.

J. SIBINGA MULDER.

(Wordt vervolgd).

CIRCULATIEBANK EN PARLEMENTAIRE
REGEEREN.

II (Slot).

Prof. Bruins beroept zich voor zijn betoog, dat de circulatiebank eigenlijk geen verplichting zou hebben aan den Staat medewerking te verleenen bij het financieel getroffen vlotten schuld op nieuwe regelingen, die getroffen zijn tusschen den Staat en de circulatiebanken in Oostenrijk en Hongarije. Hij had er nog bij kunnen voegen, in Polen. Doch Prof. Bruins voelt zelf, dat de uitzonderingstoestanden in deze landen wat het geldwezen betreft, de regelingen, waarop hij doelt, in het licht plaatsen van uitzonderingswetgeving. Daarom zoekt hij zijn kracht in een ander voorbeeld, het voorbeeld van de Zwitsersche National Bank. In de jongste vergadering van de Zwitsersche National Bank heeft, naar Prof. Bruins herinnert, de nieuwe President Burekhardt vastgesteld, dat

„de Bank gemeend heeft thans te kunnen terugkeeren tot het onder de abnormale omstandigheden van de oorlogs- en na-oorlogsjaren tijdelijk verlaten principe om geenerlei papier van overheidslichamen in disconto te nemen. Cantonaal en Gemeentepapier zal, behalve in geval van hooge uitzondering, in de toekomst niet meer aanvaard worden”.

Dit is allicht naar het hart van Prof. Bruins gesproken. Ook naar het hart van de bestuurders van de Nederlandsche Bank in 1831, die, naar Mr. Vissering ons in het Haagsch Maandblad van Mei mededeelde, weigerden om Staatspromessen in disconto te nemen.

Wij echter kunnen in de positie thans door de Zwitsersche National Bank aanvaard niet anders zien, dan als de uitdrukking van de mentaliteit, dat feitelijk in zijn aard het beheer van publiekrechtelijke lichamen voor het nationale geldwezen gevaarlijk is. Er klinkt in deze beslissing voor ons iets als de waarschuwing: „Wacht u voor den hond!” Dezelfde waarschuwing, zij het in zeer voorzichtigen vorm. klinkt ook in het tweede artikel van Prof. Bruins, „Ec.-Stat. Berichten” van 14 Mei.

Wij komen tegen deze mentaliteit op. Aan de circulatiebank in Nederland is door den Staat de taak opgedragen de hoeveelheid circulatiemiddelen, die in omloop moeten zijn voor een goed functioneerend geldwezen, te regelen. De circulatiebank heeft dus tot taak in de geldbehoefte van handel en bedrijf te voorzien. Ook in dezen zin, dat zij voor de voor handel en bedrijf vereischte credieten hare medewerking verleent. Doch de circulatiebank in Nederland heeft ook tot taak, hare medewerking te verleenen ter voorziening in de credietbehoefte van publiekrechtelijke lichamen. Een onderdeel van de taak trouwens, die door de tegenwoordige directie, met name door Mr. G. Vissering, President van de Nederlandsche Bank, niet principieel wordt ontkend. Een opvatting als die van den President van de Zwitsersche National Bank achten wij ten eenenmale strijdig met de belangen, wier behartiging aan de circulatiebank is opgedragen. En zou naar ons oordeel in Nederland zeker niet kunnen worden gedoogd.

In het tweede artikel van Prof. Bruins treedt voorts sterk op den voorgrond de gedachte, dat geld uit leening verkregen, in de handen van openbare lichamen eigenlijk niet heelermaats veilig is, en dat het voor de productie veel beter is, wanneer geld voor kapitaalsuitgaven bestemd, niet terecht komt in de handen van publiekrechtelijke lichamen, doch in die van particulieren.

Wij hebben hierbij het oog op het betoog van Prof. Bruins, blz. 454, 1e kolom, waar hij verband legt tusschen het aangaan van geldleeningen door publiekrechtelijke lichamen en „intering op het volksvermogen”. Indien beleid van publiekrechtelijke lichamen voldoet aan de eischen door Prof. Bruins gesteld in zijn „Memorandum” voor de Brusselsche Conferentie

en door ons ten volle aanvaard, de eischen van sluitende budgetten en goede leeningspolitiek, zoo „dat gewone uitgaven door gewone inkomsten en belastingen worden gedekt, en dat leeningen slechts worden toegestaan voor kapitaalsuitgaven”, dan kan het aangaan van geldleeningen niet leiden tot intering van het volksvermogen. Immers den geschiedt bij het aangaan van geldleeningen niets anders dan omzetten van volksvermogen in een anderen vorm. Aan volksvermogen in den vorm van beleggingsgeld, aan volksvermogen, dat belegging zoekt, wordt belegging geboden in leeningen door publiekrechtelijke lichamen, die voor maatschappelijk productieve doeleinden naar het oordeel der volksvertegenwoordiging en der Regeering, worden aangewend.

Het is voor ons onverklaarbaar hoe Prof. Bruins te dezen opzichte aan „intering van volksvermogen” kan denken. De reden is niet, dat hij aan de publiekrechtelijke lichamen geen plaats toekent in wat hij noemt de uitbreiding van het productieapparaat. Hij ziet zeer wel, dat de verbetering van het productieapparaat — hij noemt verkeersdoeleinden, havenaanleg, enz., doch hij zou ook hebben kunnen noemen: stichting en uitbreiding van productieve Gemeentebedrijven enz. — tot de taak der publiekrechtelijke lichamen behoort. Hij aanvaardt dus ten volle, dat voor zulke kapitaalsuitgaven voor de verbetering van de zijde der publiekrechtelijke lichamen van dit productie-apparaat, moet worden geleend. Immers Prof. Bruins betoogt de noodzakelijkheid van belastingverlaging. Indien echter voor productieve doeleinden door publiekrechtelijke lichamen niet werd geleend, doch indien werd getracht de daartoe vereischte uitgaven uit belastinggelden te bekostigen, dan zou dit zeer sterke, in ons oog onredelijke en onduidbare, belastingverhoging beteekenen.

Indien nu vast staat, dat ook volgens Prof. Bruins door publiekrechtelijke lichamen voor productief geachte kapitaalsuitgaven moet worden geleend, dan begrijpen wij zijn klagen niet over het leenen op die grondslagen! De vraag of die leeningen geschieden in het binnenland of in het buitenland, is, wij betoogden het reeds in een vorig artikel, voor ons een vraag van opportuniteit. Zonder twijfel zullen publiekrechtelijke lichamen aan leenen in het binnenland de voorkeur geven. Doch even ongetwijfeld zal het hun plicht zijn, gezien hun taak om te zorgen voor verbetering van het productie-apparaat, om in het buitenland te leenen, wanneer de binnenlandsche markt, om welke reden dan ook, voor het plaatsen van de door publiekrechtelijke lichamen vereischte leeningen geen passende gelegenheid biedt. Doch waarom nu zijn zulke leeningen niet gewenscht, zooals Prof. Bruins betoogt? En waarom mag hier gesproken worden van „intering” van het volksvermogen? Terwijl kapitaalsaanwending door particulieren voor verbetering van het productie-apparaat naar hun inzicht, aan deze kwalificatie van Prof. Bruins ontkomt?

Is Prof. Bruins er zoo zeker van, dat de verbetering van het productie-apparaat door kapitaalsaanwending, in handen van particulieren zoo hoog verheven staat boven diezelfde kapitaalsaanwending in handen van publiekrechtelijke lichamen?

Indien Prof. Bruins deze zekerheid heeft, behoeft zij voor hem nog geen blijde zekerheid te zijn. Voor ons zou zij stellig een bedroevende wezen.

Doch, hoe dit ook zij, het mag van Prof. Bruins worden gevraagd, dat hij van deze zekerheid rekenenschap zal geven. Op deze punten is een uitsluitend betoog van wie ook onvoldoende. Wij veroorloven ons voorloopig de meening, dat Prof. Bruins bij dit deel van zijn betoog zich te sterk heeft laten leiden door de houding van den President van de Zwitsersche National Bank, Burekhardt, die klaarblijkelijk van de gestie van publiekrechtelijke lichamen al heel weinig moet hebben. Onbevangen waarneming leert naar onze meening, dat de gestie van publiekrechtelijke

lichamen in Nederland met name ten opzichte van kapitaalsaanwending beter oordeel verdient.

Het stemt in een polemiek tot bijzondere vreugde, wanneer men op althans één punt tot overeenstemming kan komen. Zoo zijn wij verheugd het met Prof. Bruins eens te zijn, dat er bittere behoefte bestaat aan voldoende gegevens om de vraag onder het oog te zien hoe het in Nederland nu werkelijk met de kapitaalvorming staat. Kapitaalvorming, ook hierover bestaat geen verschil, die in ieder productiestelsel bij toenemende bevolking en zelfs bij stilstaande bevolking, maar bij uitbreiding van behoeften, noodzakelijk is. Wij hebben behoefte aan die gegevens. Ook om te kunnen beoordeelen wat er waar is van de bewering, thans heel vaak gehoord, een bewering, die op het eerste gezicht volstrekt niet onwaarschijnlijk klinkt, dat ons belastingstelsel de economisch vereischte kapitaalvorming belemmert. Maar wij zijn het ook met Prof. Bruins eens, dat wij over de gegevens om in deze materie een gedocumenteerd oordeel uit te spreken, niet beschikken. In ieder geval nog niet beschikken. Waar wij deze overeenstemming vooropstellen, vragen wij Prof. Bruins om; in afwachting van het oordeel, dat later op grond van deze gegevens zal kunnen worden gevormd, het ook hierin met ons eens te zijn, dat het beter is nog wat té wachten met de gemeenten hard te vallen ten opzichte van het nadeel, dat door hun beleid aan de kapitaalvorming, aan de „surplusvorming” wordt toegebracht. Het oordeel heeft zonder twijfel meer waarde, wanneer het op aantoonbare feiten is gegrond.¹⁾

F. M. WIBAUT.

[De vraag, waar het om gaat, blijft, ook na de beide jongste artikelen van den heer Wibaut, deze: Wat moet de Nederlandsche Bank doen, wanneer de overheid hare medewerking vraagt voor een kasbeleid, dat tot kunstmatige koopkrachtcreatie voeren moet? Het eenige antwoord, dat m.i. mogelijk is, is dit, dat de Ned. Bank in zoodanig geval tegenover de overheid geen ander standpunt mag innemen, dan hetwelk zij tegenover ieder ander zou laten gelden, en dus deze medewerking niet mag verlenen. Dat een dergelijk kasbeleid in den regel zal voortvloeien uit een onjuist begrotingsbeleid — de opmerkingen door den heer Wibaut over het verband tusschen beide gemaakt, onderschrijf ik, zooals reeds uit mijn vorig artikel bleek, grootendeels — kan hierin geen verandering brengen. Wil de overheid een onjuist begrotingsbeleid voeren en ziet zij kans dit te financieren zonder kunstmatige koopkrachtcreatie, dan zal van de zijde der circulatiebank geen belemmering worden ondervonden. Is kunstmatige koopkrachtcreatie echter wel het gevolg, dan zou de centrale bank haar plicht verzuken, indien zij aan den aandrang om een dergelijk kasbeleid mogelijk te maken, toegaf en daarmede de natuurlijke rem tegen het onjuiste begrotingsbeleid, waarin dit kasbeleid zijn oorsprong vindt, wegnam.

Terecht wijst ook de heer Wibaut zijnerzijds op het betreurenswaardig tekort aan gegevens omtrent den werkelijken omvang der kapitaalvorming hier te lande. De studies, enkele malen door prof. Bongér aan het Nederlandsche volksinkomen en vermogen gewijd, in hoeveel opzichten belangrijk, doen dit tekort aan materiaal duidelijk uitkomen. Waar echter wel op gewezen kan worden, is op een reeks symptomen, die in onderling verband omtrent den omvang der kapitaalvorming, zoo niet kapitaalintering, hier te lande tot pessimistische conclusies moeten leiden. Na hetgeen ik dienaangaande reeds in het nummer van 21 Mei jl. opmerkte, behoeft ik hierop thans niet nader in te gaan. Een en ander is echter voldoende om ook

¹⁾ Prof. Bruins zal ons zeker ten goede houden, dat wij op dit punt op deze plaats niet verder vooruitloopen op den inhoud van ons praeadvies voor de Vereeniging voor Staathuishoudkunde en Statistiek, dat mede hierover moet handelen.

dit vraagstuk thans met grooten nadruk aan de orde te stellen. De jongste nota van den Nijverheidsraad verdient in dit opzicht alle toejuiching.

B.]

HET RAPPORT DER COMMISSIE KÖNIG.

D.d. 30/31 Januari 1924 werd door de Ministers van Waterstaat en van Financiën eene Commissie ingesteld met opdracht van advies te dienen omtrent de principieele vragen welke zich voordoen bij de *wederopenstelling* van den Postchèque- en Girodienst. Ik cursiveer dit woord „wederopenstelling” omdat het wel tekenend mag genoemd worden, dat nog steeds geleefd wordt in de wel wat naïeve gedachte, dat de Postchèque- en Girodienst nog heropend zou kunnen worden en men dus niet een *nieuwen* dienst zal gaan openen. Deze zelfde gedachte heeft eerst den Directeur der P. C. en G.-dienst parten gespeeld, die steeds op korten tijd heropening beloofde, totaal miskennende de moeilijkheden van herstel eener in de war gelooopen administratie, en dan nog wel eener administratie, die daarom zoo moeilijk te herstellen was, omdat de tegenpartijen voor het meerendeel wel geen boekhouding er op na zullen gehouden hebben; ook later heeft de *heropenings*-gedachte in den weg gestaan aan een spoedige *opening* van een P. C. en G.-dienst.

Thans nu men dan werkelijk spoedig hoopt te openen is de dienst verlopen, alle saldi zijn nagenoeg uitbetaald en men heeft de kans laten vergaan om bij den opbouw van een nieuwen dienst gebruik te maken van den „goodwill”, die nog in den ouden school. Tijd pleegt in officieele aangelegenheden geen groote rol te spelen; dat tijd echter geld beteekent heeft deze geschiedenis ten detrimente van de schatkist weder eens aangetoond.

De commissie König heeft terecht haar taak opgevat, niet als het oplappen van het oude mechanisme, doch heeft gemeend zich te moeten bezighouden met alle vraagstukken, die bij de inrichting van een girodienst te pas komen, waarbij natuurlijk de geschiedenis van den thans gesloten P. C. en G.-dienst tot leering kon strekken. Aan het slot van haar betoog spreekt de commissie dan ook van een ouden en een nieuwen dienst, daarmede van het idee van een werkelijke „heropening” inderdaad afscheid nemend. Men heeft de commissie wel verweten, dat zij omtrent de interne administratie zich te weinig positief heeft uitgelaten, m.i. ten onrechte. Hier geldt slechts één raad: benoemt competente menschen als leiders en betaalt hen naar verdienste, een raad, dien de commissie dan ook geeft op blz. 32, waar zij aanraadt het personeel op arbeidscontract aan te nemen. Wat in tusschen de groote principieele punten aangaat, heeft de commissie een zeer belangrijk materiaal bijeen verzameld, en conclusies gemaakt, die naar thans uit het schrijven van den Minister van Waterstaat d.d. 30 Juni blijkt, bij het in bedrijf stellen ter harte genomen zijn. Als punten van onderzoek heeft de commissie de volgende geformuleerd:

- I. Bestendiging van den Postchèque- en Girodienst.
- II. Het stelsel, dat gevolgd zou behooren te worden.
- III. Locale rekeningen.
- IV. Zelfstandigheid van den P. C. en G.-dienst.
- V. Personeel.
- VI. Rentevergoeding.
- VII. Tarieven.
- VIII. Belegging.
- IX. Opening van den dienst.

Een 10e punt handelende over de wijze van berekening der resultaten ware m.i. wel op zijn plaats geweest. De hoogst incomplete en geflatteerde cijfers der resultaten-rekening van den ouden dienst rechtvaardigen het stellen van strikte eischen daaromtrent, willen we weer niet schijnresultaten in plaats van werkelijkheid voor ons zien. Bij punt VII is deze aangelegenheid wel aangeroerd, doch niet afdoend behandeld, slechts wordt daar de overigens zeer wel te

verdedigen stelling geponeerd, dat de dienst eerst self-supporting zal zijn, indien zoowel het gederfde chèquuzegel verdiend, als de porto-vrijdom intern verrekend is.

Omtrent de conclusies waartoe de commissie komt, moge nog het volgende dienen.

De commissie stelt zich terecht op het standpunt, dat de P. C. en G.-dienst moet dienen ter vergemakkelijking van het betalingsverkeer, en niet is een beleggingsinstituut.

De commissie is dan ook eenstemmig in haar oordeel, dat in principe geen rente behoort te worden vergoed, al zou een minderheid althans in het begin daarvan niet geheel willen afzien.

Eveneens wordt door deze houding tegenover de taak van den P. C. en G.-dienst principieel het standpunt der commissie bepaald ten opzichte van de vraag: centralisatie of decentralisatie. Immers niet zoozeer het giro-verkeer dan wel het gebruik van cheques wordt door centralisatie voornamelijk vertraagd.

Eenstemmig is de commissie in haar oordeel, dat de decentralisatie van vroeger niet weer behoort te worden ingevoerd. Evenmin acht de commissie een districtenstelsel, zoals dit geldt in Frankrijk en Duitschland, in verband met de geringe afstanden in ons land, wenschelijk. De meerderheid der commissie acht het intusschen wel gewenscht, zij het dan wellicht niet direct bij de opening van den dienst, girokantoren te Rotterdam en Amsterdam te openen, speciaal ten bate van het locale giro, daarbij wijzende op het groote percentage locale overschrijvingen, welke daar steeds werden verricht. Als tweede aanbeveling van hare conclusie voert de meerderheid aan, dat door het stichten van aparte girokantoren te Amsterdam en Rotterdam elk argument, dat uit een oogpunt van gemak van het betalingsverkeer voor gemeentelijke giro-diensten zou kunnen worden aangevoerd, voor de instandhouding daarvan komt te vervallen „en slechts economische onjuiste versnippering overblijft”. Doet deze redeneering reeds zwak aan, immers het is de vraag of een gebrek aan genoemde motieven de oprichting en instandhouding van een gemeentelijken giro-dienst zal kunnen beletten (de Amsterdamsche gemeentelijke giro-dienst concurreerde immers ook vroeger met het gedecentraliseerde Rijksgiro), de argumentatie van de minderheid, die één centraal kantoor voorslaat, lijkt mij sterker. Niet alleen meent de minderheid, dat, als het hek eenmaal van den dam is, andere plaatsen ook om een girokantoor zullen vragen, maar ook zal h.i. het groote voordeel van preventieve controle, ziet men van algeheele centralisatie eenmaal af, weer verdwijnen. Moge dit laatste bezwaar nog wel te ondervangen zijn; het eerste komt mij zeer sterk voor, vooral met verwijzing naar België, waar de belangrijke centra als Antwerpen, Luik en Gent het zonder eigen girokantoor zeer goed stellen.

Mogelijk, dat speciaal snel en frequent vervoer van de Rotterdamsche en Amsterdamsche giro-post naar en van Den Haag, ook nog de snelheid van behandeling kan verhoogen en wellicht gelijkstellen met behandeling der overboekingen ter plaatse.

Voor overbrenging van den P. C. en G.-dienst van den Minister van Waterstaat naar dien van Financiën blijkt de commissie niet te gevoelen, al is voor de redeneering van het eene lid, dat voor de overbrenging naar Financiën pleit wel wat te zeggen, wanneer hij meent, dat bij algeheele centralisatie toch reeds de band met de posterijen zeer los wordt. Hoe dit ook zij, in elk geval is het gewenscht, dat de Minister van Financiën een waakzaam oog houdt, zoowel op de manipulaties der gelden als op de werkelijke bedrijfsresultaten van den dienst.

Getrouw aan haar principe den P. C. en G.-dienst in de allereerste plaats in dienst van het betalingsverkeer te stellen, stelt de meerderheid der commissie voor, gireering kosteloos te doen plaats vinden, doch de chèque- en stortingsrechten iets te verhoogen.

De Minister zoowel als de nieuwe Directeur van den P. C. en G.-dienst blijken het met de strekking van het rapport thans in hoofdzaak eens te zijn. Voorgesteld wordt thans immers door hen:

- a. afschaffing van de rente van de saldi;
- b. bestendinging van het kosteloos gireeren;
- c. invoeren van een progressief stortingsrecht;
- d. invoeren van een progressief chèquerecht;
- e. voorloopig geen vestiging van girokantoren te Amsterdam en Rotterdam.

Ongetwijfeld zullen deze voorwaarden het publiek, dat op kosten der belastingbetalers zoo verwend was; aanvankelijk wel wat tegenvallen. Wanneer hier echter behoefte is aan een goeden girodienst, die niet als beleggings-instituut werkt, dan zal de dienst ongetwijfeld op zijn eigen terrein opbloeien. De nieuwe Directeur geeft blijk de zaak op hare eigen merites te willen opbouwen, hetgeen nu hij begint onder zoo moeilijke omstandigheden zeker te waardeeren valt.

Ten slotte moge hier nog vermeld worden het schrijven van de Directie der Kasvereniging aan den Minister van Waterstaat, waarbij zij de verwachting uitspreekt, dat in de toekomst weder zoowel de begunstigde niet alleen door het gironummer als ook het giro-bedrag niet alleen in cijfers zal moeten worden vermeld. Het is inderdaad te hopen en laat ik er bijvoegen ook te verwachten, dat men deze zoo ondoordachte nieuwigheid bij de opening van den dienst niet meer zal aantreffen.

CRENA DE IONGH.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Juni 1924, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van Juni 1923.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 34.538.616 op tegen f 35.703.930 in Juni 1923 en vertoonen mitsdien een achteruitgang van f 1.165.314. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof evenwel de raming met een bedrag van f 1.460.533.

De opbrengst over het eerste halfjaar van dit jaar bleef bij de opbrengst in het eerste halfjaar van 1923 een bedrag van f 9.664.504 ten achter, terwijl de raming met een bedrag van f 10.494.663 werd overschreden.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonden in Juni 1924 de personeele belasting, de wijn-, de hier-, de zout- en de tabaksaccijns, de registratierechten, de successierechten, de statistiekrechten en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de inkomstenbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de vermogensbelasting, de suiker-, de gedistilleerd- en de geslachtaccijns, de zegelrechten en de invoerrechten.

De grondbelasting, die de vorige maand een belangrijk hogere opbrengst gaf te boeken (ruim f 2,2 miljoen kwam meer binnen dan in Mei 1923), vertoont in de afgelopen maand een achteruitgang van f 51.222, waardoor de hogere opbrengst van de vorige maand weder voor een deel wordt gecompenseerd. De totaalopbrengst over het eerste halfjaar van 1924 overtreft de opbrengst over de eerste zes maanden van 1923 met een bedrag van f 1.026.258; de raming werd daarentegen niet bereikt. De opbrengst in de eerste zes maanden van het loopende jaar bleef n.l. bij de raming met een bedrag van f 32.150, ten achter. De personeele belasting vloeyde in de afgelopen maand ruim: tegenover een opbrengst van f 2,3 miljoen in Juni 1923 staat in de afgelopen maand eene opbrengst van f 2,7 miljoen.

De inkomstenbelasting bleef gedurende de eerste vier maanden van het loopende jaar steeds beneden de ontvangsten in de overeenkomstige maanden van het vorig jaar, terwijl in Mei j.l. eene hogere opbrengst van f 1.179.336 viel te constateeren. In de

afgelopen maand Juni is weder een aanmerkelijke teruggang te boeken. Tegenover eene opbrengst van f 8.134.956 in Juni 1923 staat in Juni 1924 eene opbrengst van f 7.337.968. Bij vergelijking van de ontvangsten uit deze belasting over het eerste halfjaar van 1923 en dat van 1924 worde er op gewezen, dat de bedragen zich als volgt over de verschillende dienstjaren splitsen:

	Jan. t/m. Juni 1923	Jan. t/m. Juni 1924
1920/21....	f 1.901.605,—	f 785.871,—
1921/22....	„ 12.402.463,—	„ 2.789.892,—
1922/23....	„ 48.750.287,—	„ 10.877.515,—
1923/24....	„ 16.810,—	„ 41.366.586,—
1924/25....	„ —	„ 115.665,—
Totaal.	f 63.071.165,—	f 55.935.528,—

Uit deze cijfers volgt, dat zoo goed als niet meer kan gerekend worden op het inhalen van achterstand door vluggere invordering; immers beliep de totale teruggang in het eerste halfjaar van 1924 in vergelijking met hetzelfde tijdvak van 1923 eene som van f 7.135.637 terwijl het verschil tusschen de opbrengst van de loopende dienstjaren nl. 1922/23 en 1923/24 f 7.333.701 bedraagt.

Wat de overige directe belastingen betreft, is op te merken, dat de dividend- en tantiëmebelasting f 374.113, minder opbracht dan ten vorigen jare, terwijl de vermogensbelasting eene mindere opbrengst van f 65.414 gaf te boeken.

De opbrengst van den suikeraccijns is in de afgelopen maand weder ongunstig geweest: een bedrag van f 48.322 kwam minder binnen dan in Juni van het vorig jaar. De totaalopbrengst in het eerste halfjaar van 1924 is meer dan 2 miljoen minder dan in het eerste halfjaar van 1923, terwijl ook de raming bij lange na niet werd bereikt: het nadeelig verschil met de raming bedraagt f 2.106.185. De vermindering is wellicht toe te schrijven aan de verwachting van lagere prijzen, waardoor de handel zijne voorraden verkoopt, doch niet aanvult.

Van de overige accijnzen brachten de wijn-, de zout-, de bier- en de tabaksaccijns resp. f 81.953, f 29.405, f 162.626 en f 129.247 meer op. Wat de verhooging van de ontvangsten uit den wijnaaccijns betreft, is op te merken, dat het verbruik van gedistilleerd afneemt. De hogere opbrengst van den zoutaccijns staat in verband met den verminderden invoer van Duitsch geraffineerd zout, waarvan alleen invoerrecht wordt betaald. Voor de hogere opbrengst van den tabaksaccijns is geen bijzondere reden op te geven. De stijging van den bieraccijns staat in verband met de op 12 Mei j.l. in werking getreden sterke verhooging van den accijns.

De gedistilleerdaccijns bracht f 3,5 miljoen op tegenover f 4,2 miljoen in Juni 1923, alzoo eene vermindering van ruim 7 ton, welke een gevolg is van den zeer hoogen accijns, waardoor het gebruik vermindert. De fraude is vermoedelijk eerder af- dan toegenomen.

Van de middelen, die meer in direct verband staan met het zakenleven, brachten de zegelrechten f 106.795 minder op; de registratierechten namen echter met een bedrag van f 93.521 toe.

Van de overige middelen zijn nog te noemen de successierechten, die met f 397.864 vooruitgingen, de invoerrechten, welke een achteruitgang van f 189.259 aanwezen, de statistiekrechten, welke een accres vertoonden van f 16.011 en de loodsgelden, die met f 37.818 toenamen. Hierbij is op te merken, dat de hogere prijzen in het buitenland eenigszins remmen op den invoer werken.

De inkomsten ten bate van het „Leeningfonds 1914" bedroegen in de afgelopen maand f 7.418.196 (raming rond f 7.356.000). De oorlogswinstbelasting bracht nog f 44.392 op, zoodat de opbrengst dezer belasting sedert het begin der heffing bedraagt f 792.338.152.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE HERLEVING VAN DEN GELDPOLITIEKEN STRID.

Dr. T. E. Gregory te Londen schrijft ons dd. 19 Juli 1924:

Sinds de „Times" de vraag stelde, of de uitgifte te Londen van de Amsterdamsche leening voor woningdoeleinden, ¹⁾ welke emissie daar begin Maart j.l. plaats vond, wel raadzaam was, is er voortdurend heftig gestreden over de betrekkingen tusschen wisselkoersen, kapitaalexport en den algemeenen economischen toestand hier te lande, een strijd, waarbij men tenslotte weder is neergekomen op het geliefde debat over de raadzaamheid van een verhooging van het bankdisconto en een onmiddellijken terugkeer tot den gouden standaard. Het behoeft nauwelijks vermelding, dat de voornaamste rol hierbij door den heer Keynes is gespeeld.

In een beschouwing over de onraadzaamheid van de emissie der Amsterdamsche leening te Londen formuleerde de „Times" een aantal stellingen, die als volgt kunnen worden samengevat:

I. Bij het verleenen van voorschotten aan overzeesche landen behoort de kapitaalvoorziening van het Rijk voor te gaan, doch te worden beperkt tot die voor essentieel productieve doeleinden, terwijl voorschotten, te Londen opgenomen, niet mogen worden aangewend ter vervanging van binnenlandsche verplichtingen, maar of voor evengenoemd doel, of voor het fundeeren van vervallende buitenlandsche schuld.

II. Leeningen aan het buitenland mogen nooit worden verleend ter beïnvloeding of stabilisatie der wisselkoersen. Reconstructieleeningen echter, indien een onderdeel van een gezond plan vormende, behoren tot een andere categorie, terwijl voorts het type van een buitenlandsche leening, dat het meest voor emissie te Londen in aanmerking komt, de leening voor gezonde productieve ondernemingen is, de aanwending van welker provenu direct en onmiddellijk den Britschen handel bevordert.

Dit standpunt van de „Times" werd door den heer Layton in „The Economist" van 12 Maart scherp becritiseerd. Hij argumenteert in hoofdzaak als volgt, dat het onmogelijk is op grond van het doel waarvoor zij zullen worden aangewend, tusschen wenschelijke en ongewenschte leeningen te onderscheiden en betoogt verder, dat in het ergste geval het leenen aan het buitenland een tijdelijke depreciatie van het Pond beteekent, die geen duurzaam ongunstige uitwerking kan hebben en middelerwijl direct of indirect den Britsch buitenlandschen handel helpt bevorderen. Op dit punt van het debat greep de heer Keynes in en stelde 19 Maart de volgende vraag: „Uw redeneering schijnt in te houden, dat de gevolgen van de emissie te Londen van een leening als de recente Amsterdamsche in sommige opzichten verschillen van den zenuwachtigen overgang van Britsche beleggingen naar Amerikaansche, die, naar men zegt, in het najaar heeft plaats gevonden. Of begrijp ik u verkeerd? Zoo niet, wat is dan het verschil?" Hierop antwoordde „The Economist", dat het verschil zoo duidelijk was, dat het nauwelijks de moeite waard geacht kon worden over de kwestie te discussieeren, zonder het geheele vraagstuk uiteen te zetten.

Er bestaat natuurlijk een verschil. Bij de belegging in het buitenland, welke plaats vond als gevolg van de vlucht voor het Pond, wordt met de voordeelen of bezwaren van deze belegging als zoodanig, nauwelijks rekening gehouden. Men tracht aan het gevaar, dat een in waarde dalende munt oplevert, te ontkomen. Gaat het om normale beleggingen in het buitenland, dan wordt er wel degelijk mede gerekend, omdat de beleggers per saldo een hooger rendement kiezen, zonder daarmee een afkeurend oordeel uit te spreken over de zekerheid of de intrinsieke waarde

¹⁾ [Verg. p.p. 303, 322 en 345 van dezen jaargang. — Red.]

van de belegging welke zij voor het oogenblik niet kiezen. De weigering van „The Economist”, het geval duidelijk te stellen, leidde tot een verdere vragenlijst van den heer Keynes in het nummer van 3 April, waarin hij zeide: „Kan het niet zijn, dat conventie in deze zaken een grootere rol speelt dan zij behoorde te doen? Is het niet mogelijk, dat wij in grooteren omvang buitenslands beleggen dan in het algemeen belang is en tegen lagere rente dan, het risico in aanmerking genomen, in het belang is van de individueele beleggers?” Hierop antwoordde „The Economist” niet anders dan dat zij gaarne zou zien, dat de heer Keynes dan eens precies mededeelde, hoe hij standaarden wilden vaststellen, waaraan het algemeen belang zou kunnen worden gemeten, los van de waardeering door de individueele beleggers.

De beteekenis dezer vragen lag echter in het feit, dat zij het voorspel waren tot een veel zorgvuldiger uitgewerkte uiteenzetting van hetzelfde standpunt door dezelfde schrijver in de „Nation”. Den 24sten Mei verklaarde de heer Keynes in een artikel over het werkloosheidsvraagstuk zich ronduit voor een nieuwe overweging van het geheele vraagstuk der beleggingen in het buitenland. Hij betoogde, dat de werkloosheid het best genezen kan worden door een grondige herziening van de wijze waarop en de voorwaarden waaronder opnieuw groote werken ter hand kunnen worden genomen. Besparingen zijn reeds in voldoende omvang beschikbaar, die echter, aangezien zij binnenslands geen emplooi vinden, daarbuiten belegging moeten zoeken, waarvan wij als volk slechts een uiterst gering voordeel zullen hebben. Derhalve „dient de Kanselier van de Schatkist zijn „sinking fund” en overschotten niet aan te wenden voor aflossing van oude schuld met het resultaat, dat de nationale besparingen genoopt worden in het buitenland een heenkomen te zoeken, doch ter vervanging van improductieve door productieve schuld.” En verder „zie ik het uiteindelijk geneesmiddel voor werkloosheid in den prikkel, die een cumulatieve welvaart zal scheppen, in een hervorming van de geldpolitiek, die de vrees zal doen verdwijnen en in het leiden van de nationale besparingen in plaats van in betrekkelijk onvruchtbare beleggingen in door den Staat gesteunde binnenslandsche ondernemingen, waardoor het vertrouwen zal wederkeeren.”

Met de publicatie van dit artikel brak de storm los en gedurende de volgende week wijdden de critici van verschillende richtingen zich aan de vernietiging of aan pogingen tot vernietiging van 's heeren Keynes' redeneering. In zijn repliek betoogt deze, dat de fundamentele moeilijkheid inzake beleggingen in het buitenland is, dat zij geen automatische vraag naar onze goederen doen ontstaan. Derhalve is bij afwezigheid van een elastische markt voor Britsche goederen de eenige wijze, waarop de verschijnselen op geldgebied, welke met belegging in het buitenland gepaard gaan, vergezeld kunnen worden van gebeurtenissen in het bedrijfsleven, een daling van het Pond tot, gegeven een zeker prijsniveau in het Vereenigd Koninkrijk, deze daling het buitenlanders aantrekkelijk maakt, hier te lande te koop. Verder wijst hij er op, dat een dergelijke prikkeling van den export, die uit economisch gezichtspunt een herstel van de verhoudingen tusschen export- en niet-export industrieën beteekent, vergezeld zou kunnen gaan van ernstige sociale moeilijkheden, die het zeer dubieus zouden maken of het wel raadzaam was het Pond te laten depreciëren tot de leeningen aan het buitenland waren omgezet in een vermeerderden export daarheen. Daar de heer Keynes aldus de stelling had geponeerd, dat een aanmoediging van belegging buitenslands de wisselkoersen ongunstig beïnvloedt, baarde het over verrassing, dat zij bij het hierop volgende debat over het herstel van den gouden standaard werd aangewend door de tegenstanders van zijn algemeene geldleer.

In een artikel, dat in het Juni-nummer van de „Westminster Bank Review” verscheen, wendde Dr. Leaf, de bekende Chairman van de Westminster Bank, haar onder meer aan om er een pleidooi op te bouwen voor een onmiddellijken terugkeer tot den gouden standaard of liever tot een hooger bankdisconto, dat op zijn beurt tot een herstel van de goudpariteit van het Pond zou leiden. Het pleidooi van Dr. Leaf is gebaseerd op het ongewenschte van het in werking treden van het Rapport, zonder dat men hier te lande van te voren is gewaarschuwd voor hetgeen daarvan waarschijnlijk het resultaat zal zijn. De nieuwe Gouddiscontobank, betoogt Dr. Leaf, zal gebaseerd zijn op den gouden Dollar of de gouden Mark en, zegt hij, als gevolg hiervan zal het gedeprecieerde Pond zijn beteekenis in de wereld verliezen, platgedrukt als het zal worden tusschen de verie grote gouden munten, den Dollar en de Mark. Hij beveelt daarom een onmiddellijke verhooging van het bankdisconto tot 5 pCt. aan, zoo noodig gepaard gaande met een differentieele rente voor buitenlandsche deposito's te Londen van b.v. 3½ pCt., terwijl de verhooging van het bankdisconto vergezeld dient te gaan van een duidelijke verklaring, dat hierin een doelbewuste geldpolitiek tot uiting komt en het ons voornemen is tot den gouden standaard terug te keeren. Ongetwijfeld zou dit aan doovemansdeur geklopt zijn geweest, ware het niet, dat de dollarkoers zich gestadig ten ongunste van dit land bewoog. Zij daalde geregeld gedurende Mei en Juni en men vreesde in de City zeer, dat op dezen grond alleen het bankdisconto zou worden verhoogd. De industriele belangen zoowel als zekere bankkringen verhieven dadelijk hun stem. De „Federation of British Industries” protesteerde tegen iedere poging om het geldwezen te verbeteren ten koste der industriele stabiliteit en hoewel over het onderwerp in het openbaar niets is gezegd, is bekend, dat in ieder geval één van de „big five” persoonlijk bij de Bank heeft geïntervieueerd. De „Association of Chambers of Commerce” heeft zich van de „Federation of British Industries” losgemaakt en in een brief aan de Directors van de Bank of England uiting gegeven aan haar opvatting, dat de Bank niet belemmerd dient te worden in haar controle van de crediet-situatie, iets waarnaar zij steeds heeft gestreefd.

Gelukkig heeft de recente verlaging van het herdiscontotarief van de Federal Reserve Bank te New York het Pond doen stijgen en op het oogenblik, dat ik dit schrijf, is de agitatie over het bankdisconto weder geluwd voor zoover althans de practici aangaat, want de heer Keynes is in „The Nation” van hedenochtend weder tot den aanval overgegaan. Hij beziet de verschillende redenen, welke een deflatiepolitiek op het huidig oogenblik ongewenscht maken, doch voor de eerste maal schijnt er eenige aarzeling in zijn opmerkingen over de verhooging van het bankdisconto. De tijd kan komen, zegt hij, dat de hervorming van de geldpolitiek gericht moet zijn tegen hen, die ons zouden willen „bedwelmen met inflatie. Men heeft slechts terug te zien op de bankpolitiek sinds den oorlog om te ervaren, dat het meeste kwaad gedaan is door het niet snel genoeg overgaan tot verhooging van het bankdisconto”. Van meer dan gewoon belang is derhalve de vraag, op welk tijdstip volgens den heer Keynes verhooging van het bankdisconto gewenscht zou zijn. Hij betoogt, dat deze, of liever „het een of ander productief ingrijpen” wenschelijk zou zijn „indien een ongunstige beweging der wisselkoersen zou samengaan met een neiging tot oploopen van het dollarprijsniveau”. Het is van belang erop te wijzen, dat de heer Keynes niet uitdrukkelijk zegt, dat zelfs onder deze omstandigheden verhooging van het bankdisconto gewenscht zou zijn. Wat hij zegt is, dat „de bijzondere correctiemethode, welke moet worden aangewend, aldus dient te worden uitgewerkt, dat aan buitenlandsche leeners crediet zooveel en aan binnenslandsche zoo weinig mogelijk wordt onthouden. Dit

kan natuurlijk beteekenen, dat de Bank of England druk op de geldmarkt zou moeten uitoefenen, opdat deze onderscheid zou maken tusschen binnen- en buitenlandsche geldvraag, een politiek, die zeer wel mogelijk kan zijn in oorlogsomstandigheden, doch die zeer veel moeilijker zal zijn door te voeren in vredes-tijd. Intusschen is het duidelijk, dat 's heeren Keynes' uiteenzetting van de omstandigheden, waaronder hij wil ingrijpen, neerkomt op het langs een omweg zeggen, dat indien de Amerikaansche prijzen stijgen, doch de onze nog meer, dan inflatie heerscht, die het wenschelijk is te remmen door een verhooging der geld-prijzen of andere maatregelen.

Om te besluiten: het mag vrij zeker worden geacht, dat, indien het bankdisconto al verhoogd wordt, dit niet voor den herfst zal plaats vinden. Dan zullen de seizoenbewegingen in ieder geval den koers van het Poud drukken, terwijl er bovendien aan gedacht dient te worden, dat de markt moet beginnen toebereidselen te treffen voor de emissie van een aanzienlijk deel van de internationale leening aan Duitsland en dat mogelijk hooge geldprijzen aangewend zullen moeten worden om den weg hiervoor vrij te maken. Dit punt doet echter het geheele vraagstuk van de mogelijke resultaten der huidige Conferentie aan de orde komen, waarover wellicht bij een latere gelegenheid nog het een en ander kan worden opgemerkt.

T. E. GREGORY.

AANTEEKENING.

Waarschuwendende cijfers uit de provinciale financiën. — Op de vergelijkende overzichten der financiën van 34 gemeenten en van den Staat¹⁾ heeft de Centrale Commissie voor Bezuiniging, ingesteld door de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, thans tot besluit een van die der provinciën doen volgen. Vergeleken worden weder de ontwerp-begrotingen voor 1914 en 1924,²⁾ waarbij de voornaamste posten per 1000 inwoners zijn berekend. Wat dezelfde provincie aangaat wordt op deze wijze de invloed der bevolkingsvermeerdering uitgeschakeld, terwijl aldus vergelijkbaarheid van den belastingdruk in de verschillende gewesten zooveel mogelijk benaderd wordt. De Commissie wijst er nl. terecht op, dat het totaal belastbaar inkomen van de inwoners der provincie hier een belangrijke rol speelt. Is het hoog, dan zal met betrekkelijk lage heffingstarieven vaak reeds een aanmerkelijk hooger bedrag aan belastingen per 1000 inwoners ontvangen worden dan in een andere provincie, waar de tarieven hooger opgevoerd zijn, maar het belastbaar inkomen veel lager is.

Een groote rol in de provinciale financiën spelen de bedrijven, welke in de laatste jaren in het leven zijn geroepen. De Commissie wijdt een uitvoerige be-

schouwing aan de teleurstellende resultaten, tot dusverre met sommige hiervan bereikt, en aan 'de soms eigenaardige methoden, aangewend om hun afzet te bevorderen.

Het gaat intusschen — ook de Commissie wijst er op — bij de provinciën om bedragen, die vergeleken bij de rijks- en gemeentelijke uitgaven gering zijn. Dit blijkt ook uit vorenstaande tabel van het totaal der door de provinciën te heffen belastingen en opcenten op de rijksbelastingen.

Gaat men na, welk bedrag over 1924 aan belastingen door de provinciën zou moeten worden geheven, wanneer over dat jaar geen batig saldo van vorige jaren beschikbaar was en vergelekt men dit met de cijfers voor 1914, dan verkrijgt men het volgende beeld.

Provinciën	In totaal in guldens:		Per 1000 inwoners		
	1914	1924	1914 in guldens:	1924	
				in guldens:	in % van 1914:
Zuid-Holland	972.000,—	3.339.000,—	647,10	1.896,75	293
N.-Holland ..	925.000,—	4.170.000,—	786,26	3.064,54	389
N.-Brabant ..	634.000,—	2.218.000,—	964,—	2.847,59	295
Gelderland ..	366.000,—	1.282.000,—	546,06	1.672,53	306
Limburg ¹⁾ ...	209.000,—	938.000,—	564,55	1.996,08	353
Overijssel....	354.000,—	1.312.000,—	877,40	2.849,11	325
Friesland....	544.000,—	1.646.000,—	1.477,89	4.173,34	282
Groningen...	701.000,—	1.520.000,—	2.060,47	4.014,55	195
Utrecht	187.000,—	842.000,—	619,33	2.290,95	337
Zeeland	330.000,—	1.068.000,—	1.389,44	4.286,47	308
Drenthe	137.000,—	571.000,—	741,31	2.587,23	349

¹⁾ Inplaats van de cijfers voor 1914 zijn voor deze provincie genomen die voor 1915.

Een overzicht van de schulden, inclusief die voor de bedrijven, wordt in onderstaande tabel gegeven.

Provinciën	In totaal in guldens:		Per 1000 inwoners		
	1924	1914	1914 in guldens:	1924	
				in guldens:	in % van 1914:
Z.-Holland	6.503.000,—	8.901.000,—	4.329,27	5.056,33	116
N.-Holland	4.605.000,—	63.085.000,—	3.914,32	46.361,45	1.184
N.-Brabant	434.000,—	22.397.000,—	659,90	28.754,54	4.357
Gelderland	1.582.000,—	16.049.000,—	2.360,28	20.937,97	887
Limburg ¹⁾ ..	430.000,—	6.585.000,—	1.161,51	14.013,02	1.206
Overijssel...	2.922.000,—	7.209.000,—	7.242,33	15.654,92	216
Friesland..	1.743.000,—	17.843.000,—	4.735,24	45.239,95	955
Groningen...	5.242.000,—	11.074.000,—	15.408,—	29.248,17	189
Utrecht ...	627.000,—	9.931.000,—	2.076,59	27.020,77	1.301
Zeeland ...	958.000,—	2.821.000,—	4.033,62	11.322,22	280
Drenthe ..	1.640.000,—	5.379.000,—	8.874,07	24.372,56	274

¹⁾ Inplaats van de cijfers voor 1914 zijn voor deze provincie genomen die voor 1915.

Uit de verdere door de Commissie verzamelde gegevens blijkt, dat van deze schulden was aangegaan door de provincie:

	1 Jan. 1914 (in guldens)	1 Jan. 1924 (in guldens)
Noord-Holland		
ten behoeve van:		
Ziekenhuis bij Santpoort	426.000	1.630.000
" Duin en Bosch	2.289.000	2.361.000
" Medemblik	—	67.000
Provinciaal Electriciteitsbedrijf ..	—	17.425.000
" Waterleidingbedrijf ..	—	9.037.000
" Landgoed Castricum ..	—	163.000
Noord-Brabant		
ten behoeve van:		
Leening aan en deelneming in aandeelenkapitaal en obligatieleening der N.V. Prov. N.-Brab. Electr. Mij.	—	21.416.000
Gelderland		
ten behoeve van:		
Prov. Geldersche Electr. Mij.	—	15.115.000

Provinciën	In totaal in guldens:		Per 1000 inwoners		
	1914	1924	1914 in guldens:	1924	
				in guldens:	in % van 1914:
Zuid-Holland	972.000,—	3.149.000,—	647,10	1.788,83	276
N.-Holland ..	925.000,—	2.981.000,—	786,26	2.190,75	277
N.-Brabant ..	634.000,—	1.636.000,—	964,—	2.100,39	218
Gelderland ..	366.000,—	791.000,—	546,06	1.031,96	189
Limburg ¹⁾ ...	209.000,—	644.000,—	564,55	1.370,44	242
Overijssel....	354.000,—	1.255.000,—	877,40	2.725,31	310
Frieland....	544.000,—	1.646.000,—	1.477,89	4.173,34	282
Groningen...	701.000,—	1.520.000,—	2.060,47	4.014,55	195
Utrecht	187.000,—	544.000,—	619,33	1.480,14	239
Zeeland	330.000,—	1.068.000,—	1.389,44	4.286,47	308
Drenthe	137.000,—	466.000,—	741,31	2.111,47	284

¹⁾ Inplaats van de cijfers voor 1914 zijn voor deze provincie genomen die voor 1915.

¹⁾ Verg. p. 15 van dezen jaargang.

²⁾ Voor Drenthe is wegens toevallige omstandigheden het ontwerp voor 1915 genomen.

	1 Jan. 1914 (in guldens)	1 Jan. 1924 (in guldens)
<i>Limburg</i>		
ten behoeve van:		
N. V. Mij. tot Verkoop Electr. Stroom der Staatsmijnen	—	3.568.000
Limburgsche Tramweg Mij.	—	2.290.000
<i>Overijssel</i>		
ten behoeve van:		
Deelneming N. V. Electriciteits- fabriek „IJsselcentrale”	—	2.650.000
<i>Friesland</i>		
ten behoeve van:		
Provinciaal Electriciteitsbedrijf ..	—	15.054.000
Keuringsdienst, voor Waren	—	42.000
<i>Groningen</i>		
ten behoeve van:		
Provinciaal Electriciteitsbedrijf ..	—	3.653.000
Laagspannings Mij.	—	1.760.000
<i>Utrecht</i>		
ten behoeve van:		
Partic. krankzinnigengestichten ..	—	310.000
N.V. Holl. Electr. Spoorweg Mij.	—	164.000
N.V. Prov. en Gem. Utrechtsch Stroomleveringsbedrijf	—	1.253.000
N.V. Prov. Utrechtsche Electr. Mij.	—	7.873.000
<i>Zeeland</i>		
ten behoeve van:		
Stoombootdienst Westerschelde ..	347.000	308.000
„ „ Oosterschelde ..	165.000	38.000
Prov. Zeeuwsche Electriciteits Mij.	—	387.000
<i>Drente</i>		
ten behoeve van:		
Provinciale Keuringsdienst	—	126.900

MAANDCIJFERS.**EMISSIES IN JUNI 1924.**

Prov. en Gemeentelijke Leeningen. f	3.920.000,—
zijnde:	
Rotterdam f 4.000.000,— 6 % obl. à 98 %.	
Bank- en Credietinstellingen	2.750.000,—
zijnde:	
Koloniale Bank f 2.750.000,— aand. à 100 %.	
Industriele ondernemingen	3.675.000,—
zijnde:	
N. V. Nederlandsche Gist- en Spiritus- fabr. f 2.450.000,— aand. à 150 %.	
Mijnbouw-Ondernemingen	641.000,—
zijnde:	
N. V. Oost-Borneo Maatschappij f 641.000,— aand. à 100 %.	
Petroleum-Ondernemingen	86.364.000,—
zijnde:	
N.V. Dordtsche Petroleum Industrie Maatschappij f 2.000.000,— 7 % pr. aand. à 100 % f 4.000.000,— gew. aand. à 100 % Koninklijke Nederlandsche Maatsch. tot Exploitatie van Petroleum- bronnen in Nederlandsch-Indië f 80.364.000,— aand. à 100 %.	
Diversen	195.000,—
zijnde:	
R. K. Kerkbestuur der Parochie van O. L. Vrouwe van Lourdes te 's-Gravenhage f 200.000,— 6 % obl. à 97½ %.	
Totaal ... f	97.545.000,—
Totaal der emissies in Januari ... f	11.862.250,—
Februari ..	16.454.500,—
Maart	22.987.400,—
April	63.244.000,—
Mei	4.803.000,—
Juni	97.545.000,—
Algemeen Totaal.. f	216.896.150,—

Bovendien:	
f 33.610.000,— 3/m. Schatkistpromessen à f	991,95
„ 5.680.000,— 6/m. „ „	983,25
„ 11.008.000,— 4½ % Schatkistbiljetten „ „	1005,—

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens).

	Junij 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeen- komstige periode 1923
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	2.528.248	9.347.350	8.321.092
Personeele belasting ..	2.702.140	7.594.541	6.819.852
Inkomstenbelasting ..	7.337.977	55.935.528	63.071.165
Dividend- en tantième- belasting	957.456	3.738.438	6.969.209
Vermogensbelasting ..	318.034	5.584.731	5.731.072
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	3.042.799	17.893.816	19.999.359
Wijn	449.817	1.193.259	1.002.542
Gedistilleerd	3.547.834	23.248.247	25.157.819
Zout	135.313	761.771	721.881
Bier	659.706	2.566.067	2.302.857
Geslacht	764.732	4.565.387	5.130.595
Tabak	1.292.093	7.986.854	8.438.960
Belast. op speelkaarten	4.311	58.030	47.564
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	1.333.046 ²	9.253.211 ³	8.854.470
Registratierechten	1.690.761	11.795.124	9.316.114
Successierechten	4.261.956	23.496.460	23.869.965
<i>Invoerrechten.</i>	2.571.096	17.872.910	17.367.725
<i>Gouden en zilver werken</i>			
Belasting	52.868	427.747	470.137
Essaailoon	69	536	523
<i>Statistiekrecht</i>	279.523	2.004.115	1.681.635
<i>Mijnen</i>	32.641	363.110	328.475
<i>Domeinen</i>	114.060	1.172.778	1.189.694
<i>Staatsloterij</i>	170.921	408.940	410.364
<i>Jacht en visscherij</i>	28.975	31.639	56.035
<i>Loodsgelden</i>	262.190	1.662.574	1.368.563
Totaal	34.538.616	208.963.163	218.627.667

¹⁾ Hieronder begrepen f 225.923 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbelasting). ²⁾ Idem f 1.845.462. ³⁾ Idem f 1.663.576.

**BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITEN-
GEWONE OMSTANDIGHEDEN.**

	Junij 1924	Sedert 1 Januari 1924
Verdedigingsbelasting Ia	95.382	1.642.140
Verdedigingsbelasting Ib	359.356	5.177.231
Verdedigingsbelasting II	2.136.128	15.504.832
	2.590.866	22.324.203
Oorlogswinstbelasting	44.392	941.371

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Junij 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeen- komstige periode 1923
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	507.655	1.877.021	1.670.850
Personeele belasting ..	512.855	1.512.880	1.368.126
Inkomstenbelasting ..	2.345.146	16.330.741	18.101.540
Vermogensbelasting ..	79.508	1.372.255	1.432.061
Dividend- en tantième- belasting	315.961	1.233.684	2.299.839
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	608.560	3.578.763	3.999.872
Wijn	89.963	238.652	200.508
Gedist. (binn.- en buitl.)	354.783	2.324.825	2.515.782
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrecht van buitl. eff.	13.900	159.494	159.119
Totaal	4.828.331	28.628.315	31.747.697

**SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-,
PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENS-
BELASTING SEDERT 1 JANUARI 1924.**

Dienstjaren	Grond- belasting	Personeele belasting	Inkomsten- belasting	Vermogens- belasting
1919/20	—	—	—	172
1920/21	—	—	785.871	1.103
1921/22	6.450	112.503	2.789.892	10.218
1922/23	69.832	732.730	10.877.515	66.614
1923/24	2.837.799	2.466.232	41.366.585	5.505.159
1924/25	6.433.269	4.283.076	115.665	1.465
Totalen ...	9.347.350	7.594.541	55.935.528	5.584.731

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND MEI 1924

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	15.889.527	9.582.806	58.103.009	39.324.262	—	—	42.213.482	29.741.456
II Plantaard. voortbrengselen	377.799.737	58.485.369	105.224.317	16.656.289	272.575.420	41.829.080	—	—
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabriek. daarv.	921.185.247	30.667.939	542.717.471	12.646.365	378.467.776	18.021.574	—	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	1.999	133.528	62.544	15.514.820	—	—	60.545	15.381.292
IV Meel en meelfabrikaten	28.505.927	4.466.114	36.169.899	6.030.083	—	—	7.663.972	1.563.969
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	29.904.239	4.626.534	12.091.991	4.541.059	17.812.248	85.475	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabriek van deze stoffen, n. a. g.	77.043.110	11.233.921	34.478.959	10.074.621	42.564.151	1.159.300	—	—
VII Hout en fabriek van hout en dergelijke stoffen; meubelen v. a. s.	72.663.722	6.520.657	12.763.459	1.474.415	59.900.263	5.046.242	—	—
VIII Luiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	2.628.109	5.004.189	1.858.326	3.697.350	769.783	1.306.839	—	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleedoren en -modewaren	8.535.080	29.070.799	5.311.578	11.435.572	3.223.502	17.635.227	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	89.607.772	1.910.668	8.031.787	800.360	81.575.985	1.110.308	—	—
XI Glas	3.604.397	1.053.963	3.431.080	919.042	173.317	134.921	—	—
XII Papier	8.396.035	2.921.764	27.612.325	3.765.532	—	—	19.216.290	843.768
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	67.961.012	30.284.131	37.501.271	15.835.098	30.459.741	14.449.033	—	—
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	14.808.676	6.368.923	4.033.990	1.607.842	10.774.686	4.761.081	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	15.396.232	16.540.357	10.328.778	6.723.311	5.067.454	9.817.046	—	—
Totaal	1.733.930.821	218.871.662	899.720.784	151.046.021	834.210.037	67.825.641	—	—
Handelsbew. zond. goud. en zilvermuntmuntmat. (groep IIIb)	1.733.928.822	218.738.134	899.658.240	135.531.201	834.270.582	83.206.933	—	—

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal, in gulden.

Maanden	Invoer				Uitvoer			
	1921	1922	1923	1924	1921	1922	1923	1924
Januari	214.136.278	152.495.668	173.045.849	177.884.950	115.835.310	86.106.447	91.487.819	116.522.007
Februari	170.369.270	152.353.594	162.189.535	185.507.111	120.956.498	84.204.248	94.601.855	125.465.290
Maart	213.830.220	180.328.763	165.440.620	186.545.160	107.204.662	112.879.875	106.977.347	131.906.705
April	195.772.602	167.451.702	169.639.064	189.679.735	108.819.697	92.729.841	97.005.415	136.430.618
Mei	168.114.951	194.080.257	160.129.701	218.738.134	93.818.710	108.423.679	104.128.702	135.531.201
Tot. Jan./Mei.	962.223.321	846.709.984	830.444.769	958.355.090	546.634.877	484.344.090	494.201.138	645.855.821
Juni	188.559.719	150.899.735	159.533.444		120.815.908	100.680.880	97.860.255	
Juli	170.674.007	163.863.700	157.464.022		105.420.129	104.572.575	95.693.919	
Augustus	186.640.179	178.807.927	150.975.066		142.544.083	99.442.892	107.933.082	
September	197.271.439	164.616.506	166.474.283		135.749.765	115.612.131	127.720.569	
October	179.043.171	186.643.442	192.923.258		114.694.641	112.003.008	125.848.400	
November	175.806.364	172.295.111	176.660.045		106.623.879	104.350.396	126.123.548	
December	180.000.903	163.762.355	174.750.818		97.115.318	100.225.239	127.839.691	
Totaal	2.240.219.103	2.027.598.760	2.009.225.705		1.369.598.600	1.221.231.211	1.303.220.602	

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkerkolen en bunkerolie voor Ned. schepen.

NED. BANK 21 Juli 1924. Voornaamste posten in 000.

Table with columns: Data, Goud, Zilver, Bankbiljetten, Andere opeischb. schulden, Beschikk. Metaal-saldo, Dekkingsperc.

Table with columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks, Beleeningen, Papier op het buiten-land, Diverse rekeningen

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

's RIJKS SCHATKIST.

De Minister van Financiën maakt o.m. bekend:

Table showing financial data for 's RIJKS SCHATKIST with columns for dates and amounts.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD. De Minister van Koloniën maakt bekend:

Table showing data for NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD with columns for dates and amounts.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Table with columns: Data, Goud, Zilver, Bankbiljetten, Andere opeischb. schulden, Beschikk. metaal-saldo

Table with columns: Data, Disconto's, Wissels, buiten N.-Ind. betaalb., Beleeningen, Voorschotten a/h. Gouvernem., Diverse rekeningen, Dekkings-percentage

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/3 metaaldekking. 3) Creditsaldo.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Metaal, Circulatie, Andere opeischb. schulden, Discnt., Div. rekeningen

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN. BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Table with columns: Data, Metaal, Circulatie, Currency Notes (Bedrag, Goudd., Gov. Sec.)

Table with columns: Data, Gov. Sec., Other Sec., Public Depos., Other Depos., Reserve, Dekkingsperc.

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in milliardieren (duizenden biljoenen) Mark.

Table with columns: Data, Metaal, Daarv. b. Goud, Waarv. b. Buitl. circ. bkn, Kassen-scheine, Circulatie, Dekkingsperc.

Table with columns: Data, Wissels (Totaal, Handels-wissels, Schatkist-papier), Renten-bank-scheine, Rek. Courant, Darl. kassenssch. Tot. uitgegeven

Table with columns: Data, Wissels, Handels-wissels, Schatkist-papier, Renten-bank-scheine, Rek. Courant, Darl. kassenssch. Tot. uitgegeven

1) Onbelast. 2) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine. 3) In milliardieren. 4) In biljoenen. 5) Waarv. in Rentenmark, uitgedrukt in papierm. op 14 Juni 1.111.364 milliard; op 23 Juni 1.043.834 bill.; op 30 Juni 1.057.554 bill.; op 7 Juli 1.052.469 bill. 6) Idem: op 14 Juni 585.669 bill.; op 23 Juni 606.105 bill.; op 30 Juni 388.327 bill.; op 7 Juli 399.919 bill.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Table with columns: Data, Goud, Waarvan in het Buitent., Zilver, Te goed in het Buitentland, Buit. gew. voorsch. afd. Staat

Table with columns: Data, Wissels, Uitgestelde Wissels, Beleeningen, Bankbiljetten, Rek. Cr. Particulieren, Rek. Cr. Staat

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buit.l. vorder.	Beleen. van prom.d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. partic.
17 Juli '24	354.027	84.653	480.000	1655.309	7.603.701	190.438
10 „ '24	354.070	—	—	1657.877	7.609.100	193.762
3 „ '24	354.613	84.653	480.000	1710.171	7.582.979	225.631
26 Juni '24	355.257	84.653	480.000	1710.736	7.524.223	230.263
18 Juli '23	349.303	84.653	480.000	971.223	6.852.250	245.202

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitl.		
2 Juli '24	3.120.655	2.159.820	—	98.963	1.874.270
25 Juni '24	3.155.570	2.156.584	—	115.833	1.843.922
18 „ '24	3.157.641	2.161.211	—	114.503	1.851.842
11 „ '24	3.154.455	2.128.593	—	105.047	1.870.518
3 Juli '23	3.087.703	2.099.668	—	79.200	2.282.054

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
2 Juli '24	421.812	2.074.492	111.407	78,0	81,5
25 Juni '24	395.165	2.108.459	111.420	79,8	82,8
18 „ '24	408.702	2.135.476	111.472	79,2	82,1
11 „ '24	420.373	2.086.879	111.442	79,7	82,4
3 Juli '23	1.128.751	1.974.251	109.584	72,6	74,4

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
25 Juni '24	748	16.968.760	1.544.661	16.380.869	4.414.306
18 „ '24	749	16.870.782	1.596.232	16.391.790	4.379.316
11 „ '24	749	16.796.486	1.539.492	16.212.777	4.347.826
4 „ '24	749	16.662.339	1.489.196	15.984.201	4.326.320
27 Juni '23	774	16.542.781	1.390.388	15.360.049	4.000.009

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 21 Juli 1924.

Het behoefte geen nader betoog, dat de internationale beurzen gedurende de week, dat de conferentie te Londen haar beraadslagingen heeft aangevangen, geen al te ruime omzetting en geen groote fluctuaties te aanschouwen hebben gegeven. Niet alleen valt de conferentie in de vacantieperiode, waarin meestal de affaire toch al tot een minimum inkrimpt, doch bovendien zijn er iederen dag zoodanige besluiten te verwachten, dat men de voorkeur geeft aan een afwachtende houding. Tegelijkertijd zijn, met enkele uitzonderingen, de overige factoren, welke leiding aan de markten kunnen geven, niet al te talrijk geweest. Het meest heeft in dit opzicht nog de beurs van Berlijn op den voorgrond gestaan. Daar ter plaatse — zooals overigens in de andere beurs-centra van Duitschland ook het geval is geweest — heeft de geldmarkt bijzonder ruime verhoudingen aangenomen, d.w.z. uitsluitend voor geld op korten termijn, waartegenover een sterke inkrimping op het terrein van den beurshandel heeft gestaan. Waar nu direct opvraagbare deposito's moeilijk anders dan voor uitzetting ter beurse zijn te gebruiken en de vraag van die zijde zoo goed als geheel heeft opgehouden, moesten de banken er gedurende de achter ons liggende week toe overgaan hun rentevergoeding voor direct opvraagbare gelden van 8 pCt. tot 6 pCt. per jaar te verminderen. Even later zijn ook de rentevergoedingen voor deposito's met een looptijd van 15 tot 30 dagen verlaagd en wel van 15 pCt. tot

12 pCt. Ook de debetrente is hiermede in overeenstemming gebracht. Hiertegenover staat het feit, dat voor crediet op langen termijn nog zeer hoge rentevergoedingen worden gevraagd en verkregen. De tegenwoordige toestand op de geldmarkt in Duitschland staat dan ook in het nauwste verband met de crisis en meer speciaal met de beurscrisis, welke het land nog steeds doormaakt. Ondernemingen en particulieren — als economisch geheel beschouwd — zijn in hooge mate verarmd. Eenerzijds bestaat er dus geen aanleiding tot het kopen van aandelen in dergelijke ondernemingen, anderzijds heeft men geen gelden meer hiervoor beschikbaar. Dit blijkt ook duidelijk uit de omzettingen en de variaties aan de beurs. De diverse aandelen-afdeelingen zijn bijna verwaarloosd, waartegenover nog wel een zekere mate van levendigheid voor de obligaties valt op te merken. De belangstelling voor „Kriegsanleihe“ is weliswaar eenigermate geluwd, doch hiertegenover is in de afgelopen dagen groote vraag naar „rogge-leeningen“ in de plaats getreden, in verband met het vrijlaten van den graanuitvoer en de hiermede in verband staande hausse op de graanmarkt. Dergelijke aankopen echter worden meestal met contant geld gefinancierd. Teneinde nu een uitweg voor het teveel aan geld op korten termijn te vinden en tegelijkertijd den handel, die vaak gebrek heeft aan het noodige crediet, tegemoet te komen, heeft de „Seehandlung“, de Staatsbank van Pruisen, besloten wederom wissels in disconto te nemen, mits deze door haar zijn goedgekeurd en onder allerlei beperkende bepalingen, voorloopig ook nog slechts ten behoeve van de leden der Stempelvereeniging. De rentevoet bedraagt 13 pCt. 's jaars en ligt derhalve boven het disconto van de Rijksbank. Doch waar deze laatste instelling de discontoeering van wissels geheel heeft stop gezet, beteekent het besluit van de Seehandlung, ondanks alle beperkingen, een groote hulp voor talrijke ondernemingen en wellicht een begin van een particuliere discontomarkt. De doorwerking van de voorschriften op goudbalansen zal in deze misschien ook eenigen invloed kunnen uitoefenen, doordat na een publicatie van een goudbalans wat beter te beoordeelen valt, of de ter disconto aangeboden wissels al of geen risico opleveren.

In verband met deze gebeurtenissen is de fondsenmarkt, hoewel uit den aard der zaak zeer stil, iets vaster van toon geworden. De wisselende stemmingen ten aanzien van den uitslag der conferentie te Londen beheerschten af en toe wel de stemming, doch alleen in den aanvang van de beursweek had het interventie-syndicaat der banken af en toe in te grijpen.

Te Londen heeft eveneens de conferentie eenigen invloed ter beurse uitgeoefend, doch niet in zulk een belangrijke mate. Veeleer was de aandacht gevestigd op den loop van den sterlingkoers, welke aanvankelijk alle teekenen van stijging vertoonde, doch die naderhand een gevoelige reactie heeft ondergaan. In verband met deze variaties zijn de opinies ten aanzien van een disconto-verhoging der Bank van Engeland ook vrij sterk verdeeld gebleven. Tegenover het protest van de Federation of British Industries heeft de Vereeniging van Kamers van Koophandel blijk gegeven het bij voorbaat reeds geheel eens te zijn met de gestie van de Bank of England. De centrale credietinstelling staat tegenover degenen, die belang hebben bij goedkoop geld en hen, die een terugkeer tot den gouden standaard bepleiten. De beslissing wordt nog verzwaard, daar bovendien rekening dient te worden gehouden met het feit, dat de groote concurrent aan de overzijde van den Oceaan gereed staat van iedere weifeling partij te trekken om te trachten groter invloed op de internationale geldmarkt te verkrijgen. De zeer vele kanten van het probleem der disconto-politiek en van den terugkeer tot den gouden standaard zijn wel geëigend eenige aarzeling te voorschijn te roepen, vooral in een tijd, waarin de beslissingen eener conferentie van de groote mogendheden bepaalde opvattingen geheel kunnen doen wijzigen. Zoo is het ook te verklaren, dat, ondanks alle optimisme, de markt te Londen een zeer groote kalmté te aanschouwen heeft gegeven, waarin vrijwel geen enkele op den voorgrond tredende omstandigheid te constateeren is geweest.

Te Parijs is het beeld evenmin sterk veranderd. De schommelingen van het Fransche betaalmiddel hebben uit den aard der zaak eenige belangstelling voor arbitragewaarden geboren doen worden, doch de variaties waren noch in de ééne noch in de andere richting van zoodanigen aard, dat er groote levendigheid is ontstaan. Wel was als ondergrond een zekere mate van vertrouwen in de naaste toekomst op te merken. Het feit, dat de „Micum“-overeenkomsten met de metaalnijverheid in het Roergebied, welke per 15 Juli j.l. zijn geëindigd, voor een maand zijn verlengd, tot voor de industrieelen vrij bevredigende condities, wordt

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

22 Juli 1924.

De tarwemarkt zette ook deze week weder zeer vast in, waarbij de prijsbeweging in Noord-Amerika weder den toon aangaf. Tengevolge van de voortdurende berichten over droogte in Canada, waardoor voor den graanoogst ernstig gevaar dreigde, brachten aan de termijnmarkten belangrijke verdere prijsstijgingen teweeg. Te Winnipeg bedroeg van 14 tot 17 Juli de prijsverhoging 5% dollarcent per 60 lbs. en te Chicago omstreeks 6 cent, zoodat daar sedert 1 Juni de prijzen nu reeds 33 pCt. en bijna 25 pCt. waren gestegen. De termijnmarkten in Argentinië volgden de Noord-Amerikaansche prijsbeweging en de tarweprijs steeg er in genoemde drie dagen 65 à 80 centavos per 100 KG. wat sedert begin Juni eene verhoging beteekent van 32 à 34 pCt. De slechte vooruitzichten voor den Canadeeschen tarwe-oogst kwamen tot uiting in de ramingen der opbrengst, die uit Canada worden geseind. Particuliere schattingen van den oogst der drie Prairie-provincies liepen in het begin der week uiteen van 300 tot 330 miljoen bushels, tegen een oogst in 1923 van 450 miljoen. Het dezer dagen gepubliceerde officieele bericht raamt de tarwe-opbrengst van geheel Canada op 319 miljoen bushels tegen 474 miljoen in 1923. Dit zou een zeer groote achteruitgang sedert het vorige jaar beteekenen, doch niet alle berichten zijn zoo pessimistisch. Wel zagen wij dezer dagen zelfs nog een schatting voor de Prairie-Provincies van slechts 250 miljoen bushels, doch in vele meer optimistische berichten is sprake van een gemiddelden oogst, wat een opbrengst zou beteekenen van niet veel minder dan 350 miljoen. Wel is dat nog belangrijk minder dan in het vorige jaar, doch men dient niet te vergeten, dat de oogst toen buitengewoon overvloedig was met een ongekend hooge opbrengst per hectare. In voorafgaande jaren werd een Canadeesche opbrengst van 325 miljoen bushels als zeer bevredigend beschouwd. Erkend dient echter te worden, dat de invoerlanden juist dit jaar een grooten Canadeeschen tarwe-oogst zeer goed zouden kunnen gebruiken en dat, indien de Canadeesche opbrengst tegenvalt, na voorziening der invoerlanden op den tegenwoordigen voet, slechts zeer weinig tarwe zal overschieten. De Europeesche tarwe-oogsten zijn bijna overal kleiner dan het vorige jaar. Bekend is de vermindering der Italiaansche opbrengst tegenover 1923 met 20 pCt.; in Engeland en Ierland tezamen wordt 10 pCt. minder tarwe verwacht; Frankrijk zal waarschijnlijk een kleinere opbrengst hebben dan in 1923 en heeft bovendien geen overschot uit Tunis en Algiers tot zijn beschikking; Duitschlands rogge-oogst zal minder opbrengen dan in het vorige jaar en ook de tarwe-oogst zal daar waarschijnlijk kleiner zijn. Ten slotte heeft in enkele andere landen van Zuid-Europa de oogst evenals in Italië van de droogte en in de Noordelijke landen van koude en te veel regen geleden. Daarbij komt, dat uit Rusland minder

graan kan worden verwacht, dan in het nu eindigende seizoen. De berichten blijven nog steeds sterk uiteenloopen, doch ook van officieele Russische zijde wordt nu wel toegegeven, dat de gevolgen van hitte en droogte in het Zuiden alsmede van koude en regen in het Noorden verontrustend zijn en de uitvoer kleiner zal zijn dan in het seizoen 1923/1924. De invoerlanden zullen dus waarschijnlijk meer broodgraan uit Noord- en Zuid-Amerika, Australië en Britsch-Indië moeten betrekken dan in het oude seizoen, tenzij op financiële gronden de invoer wordt beperkt en eigenlijk ligt aan het overwegen van die mogelijkheid reeds de gedachte aan hogere prijzen ten grondslag. Het is onder deze omstandigheden begrijpelijk, dat de markt met sterke prijsfluctuaties de Canadeesche weder- en oogstberichten beantwoordt. Toen in het begin der week de klachten over droogte steeds nieuwe prijsstijgingen veroorzaakten, werd in eenige der Europeesche invoerlanden veel gekocht. Zeer belangrijk was tot sterk stijgende prijzen de omzet aan de Engelse markt, zoowel in parcels als in ladingen en daaronder bevond zich ook een aantal zaken in nieuwe hard wintertarwe. Geregelder waren hierin echter de zaken naar België en Duitschland. Naar Hamburg worden reeds eenigen tijd veel zaken in nieuwe hard wintertarwe gedaan, waartoe misschien ook de mogelijkheid van een herstel der Deutsche invoerrechten op graan medeverkt. Op dat herstel wordt van Deutsche agrarische zijde sterk aangedrongen ter verkrijging van hogere Deutsche graanprijzen. Het schijnt op internationaal-politieke gronden onwaarschijnlijk, dat deze aandrang succes zal hebben, doch wel is aan een anderen wensch van den Deutschen landbouw gevolg gegeven en de uitvoer van Duitsch graan toegestaan. Deutsche tarwe is reeds naar Zweden en Deenemarken verkocht. Nederland kocht tot de hogere prijzen van het begin der week wel vrij geregeld spoedige Platatarwe, doch de zaken waren niet zeer belangrijk. Ook naar Zuid-Duitschland bestond weder een geregeld tarwehandel via den Rijn. Daaraan hadden Nederland en België hun deel en laatstgenoemd land kocht behalve nieuwe hard wintertarwe ook dagelijks spoedige tarwesorten. De prijsstijging hield den omzet wel binnen zekere grenzen, doch ook de tarwevoorraden zijn in België niet groot evenmin als de naar Antwerpen stoomende hoeveelheid. Na eenige dagen kwamen uit Canada berichten over regen, welke dadelijk in alle uitvoerlanden prijsdalingen veroorzaakten en in Europa den ondernemingslust deden verminderen. Opmerkelijk was, dat Britsch-Indië eenige vroeger verkochte ladingen tarwe aan de Engelse markt terugkocht, zonder dat hierdoor de stemming aan die markt verbeterde. Reeds den volgenden dag trad een herstel in, doch op 21 Juli waren de markten in Noord-Amerika weder lager wegens betere oogstberichten uit Canada. Het slot was echter te Chicago nog 2½ à 3½ dollarcent per 60 lbs. hooger dan een week tevoren, terwijl ook te Winnipeg van de verhoging nog ongeveer 2½ cent was overgebleven. Argentinië bleef ook op 21 Juli vast en in den loop der

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Juli	Mais Juli	Haver Juli	Tarwe Sept.	Mais Sept.	Lijnzaad Sept.
19 Juli '24	128¾	109¼	53⅞	14,90	9,60	23,70
12 „ '24	118¾	107¾	54¾	13,90	9,30	22,55
19 Juli '23	101⅞	84¼	40½	11,— ¹⁾	8,45 ¹⁾	21,75 ¹⁾
19 Juli '22	112	63	34⅞	12,80 ¹⁾	8,10 ¹⁾	20,90 ¹⁾
19 Juli '21	127¼	64½	40⅞	18,65 ¹⁾	9,35 ¹⁾	27,60 ¹⁾
20 Juli '14	82	56¾	36½	9,40	5,38	13,70

1) Per Augustus.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	21 Juli 1924	14 Juli 1924	23 Juli 1923
Tarwe*	14,50	14,—	11,75
Rogge (No. 2 Western) .. ¹⁾	11,15	10,50	8,50
Mais (La Plata)	194,—	194,—	189,—
Gerst (48 lb. malting) ... ²⁾	240,—	223,—	172,—
Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	11,— ⁵⁾	10,50 ⁵⁾	9,10
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) ¹⁾	13,60	13,40	10,90
Lijnzaad (La Plata) ³⁾	438,—	425,—	433,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Donaugerst. 5) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	13/19 Juli 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	13/19 Juli 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	5.592	514.784	401.550	878	15.305	31.086	530.089	432.636
Rogge	4.596	269.094	272.006	—	3.775	485	272.869	272.491
Boekweit	—	11.921	9.822	—	—	—	11.921	9.822
Mais	19.704	393.823	330.230	3.966	64.831	47.715	458.654	377.945
Gerst	14.390	185.602	113.466	—	28.606	7.062	213.208	120.528
Haver	1.241	100.811	46.174	—	305	533	101.116	46.707
Lijnzaad	2.572	132.795	82.664	710	44.957	48.156	177.752	130.820
Lijnkoek	3.550	120.486	125.187	—	700	—	121.186	125.187
Tarwemeel	1.956	134.217	45.454	870	14.898	3.864	149.115	49.318
Andere meelsoorten	133	3.788	1.227	—	—	—	3.788	1.227

week bedroeg de prijsverhoging aan de termijnmarkten aldaar 75 centavos à 1 Peso per 100 KG. De kleine wereld-verschepingen dezer week stunden de Europeesche tarwemarkt en op 21 Juli werden in Nederland belangrijke inkoop gedaan van spoedige Argentijnsche tarwe, waarvan een flinke hoeveelheid te Antwerpen aangekomen en al daar verwacht was. Zaken in nieuwe hard wintertarwe worden echter naar Nederland nog niet gedaan. Ook Engeland had op 21 Juli weder meer zaken tot hogere prijzen.

Sedert het zooveel gunstiger maandrapport per 1 Juli blijven de berichten over den tarweoogst der Vereenigde Staten bevredigend. Het weder is zeer goed voor de zomertarwe, afgezien van eenige berichten over roestschade in Noord- en Zuid-Dakota. Ook het binnenhalen van de wintertarwe, waarmede men in het Zuid-Westen reeds is gereed gekomen, kon onder gunstige omstandigheden plaats vinden. De opbrengsten in Oklahoma en Kansas blijken mee te vallen en ook de eerste dorschresultaten overtreffen vroegere verwachtingen. Sicchts wordt het dorschen in Kansas door regen belemmerd, zoodat de aanvoeren van nieuwe hardwintertarwe aan de Westelijke markten nog niet groot zijn. Het is nu van het grootste belang of verder in Canada volgende regen valt. Wanneer dat het geval is, bestaat nog steeds alle kans op een grooten oogst. Op het Zuidelijk halfbrond, in Argentinië en Australië zijn de vooruitzichten voor de nieuwe tarwe gunstig.

Rogge was vast en ofschoon van Rusland de laatste week weder een flinke hoeveelheid werd verscheept, is het verdere aanbod gering en werden in Nederland bij vrij goede vraag geleidelijk hogere prijzen betaald. Daardoor kon ook voor Noord-Amerikaansche rogge de prijs weder wat meer in overeenstemming komen met de Amerikaansche pariteit, ofschoon deze nog niet geheel werd bereikt en nieuwe zaken in deze roggesoort nog zeer klein zijn. Van den voorraad te Hamburg werd weder een gedeelte opgeruimd doch sterke fluctuaties aan de rogge markt te Chicago bemoeilijkten de zaken.

Maïs was aanvankelijk eveneens zeer vast onder den invloed van het Washingtonsche maandbericht en de verdere verkoopen van Argentijnsche maïs naar Noord-Amerika. In verschillende Europeesche landen ontwikkelde zich voor maïs groote kooplust. In Engeland werd een ongekend groote omzet in ladingen en parcels Plata-tarwe bereikt, waarbij telkens hogere prijzen werden ingewilligd. Evenals in de vorige week, vonden ook enkele ladingen Russische maïs ter verscheping in Juli of Augustus weder in Engeland plaatsing, doch overigens bepaalden de zaken zich vrijwel geheel tot Plata-maïs. De groote hoeveelheden, onderweg naar Europa, oefenden op de markt geen druk uit en ook in Nederland en België werden groote zaken gedaan, vooral door wederverkoopters, daar verschepers aan de Engelsche markt betere prijzen betaald kregen. Chicago was zeer vast en meer nog dan voor nieuwe maïs was dit het geval voor de Juli- en September-termijnen, die nog op den ouden oogst betrekking hebben. Later trad echter voor den Noord-Amerikaanschen maïsoogst beter weder in, dat op 18 Juli tot belangrijke prijsverlaging leidde. Den volgenden dag trad een herstel in, doch op den 21sten was ook voor maïs de markt te Chicago lager. Voor Juli en September was het slot 1½ à 2 cent per 56 lbs. lager dan op den 14den, doch voor den December-termijn, den eersten, die den nieuwen oogst betreft, bedroeg de prijsverhoging per saldo 6 cent per 56 lbs. Ook in Argentinië, waar in het begin der week de prijzen stegen, kon de markt zich niet staande houden en op 17 en 18 Juli was de prijsdaling vrij aanzienlijk. In Europa leidde dat dadelijk tot verlies van vertrouwen, sterke prijsverlaging en minder zaken. Vooral was dit ook het gevolg van zeer groote Argentijnsche maïsverscheppingen, die de hoeveelheid van de vorige week zeer sterk overtroffen. Spoedig echter herstelde zich in Europa de stemming weder. Van den Donau wordt zeer weinig maïs aangeboden en ook de verschepingen van de Donauhavens waren de laatste week zeer klein. Argentinië moet dus in bijna de geheele behoefte der invoerlanden voorzien en bij de goede vraag, gedeeltelijk veroorzaakt door het droge weder in West-Europa, waarvan nog niet het graan, doch wel de weiden de gevolgen ondervinden, zijn blijkbaar de Argentijnsche afladingen, ondanks haar grooten omvang, niet te groot voor de Europeesche behoefte. Reeds op 21 Juli was de kooplust weder veel beter en aan verschillende Europeesche markten werden tot stijgende prijzen meer zaken gedaan. Ook in Argentinië was de markt vaster, met een prijsberstel, waardoor de prijzen aan de termijnmarkten in vergelijking tot 14 Juli onveranderd tot iets hooger sloten.

Gerst blijft schaarsch en wordt steeds duurder. Zoowel uit Rusland als uit Roemenië werd deze week zeer weinig

gerst afgeladen en verder aanbod is klein tot prijzen, die langzamerhand een hoogte hebben bereikt, die gerst een zeer duur artikel doet zijn tegenover maïs. Toch werden naar Nederland aangeboden partijen steeds opgenomen, ondanks de telkens hogere prijzen en ook Duitschland bleef gerst koopen. In Engeland bepaalden de zaken zich bijna geheel tot Britsch-Indische gerst.

Haver trekt meer de aandacht dan tevoren, daar velen den prijs, die minder sterk is gestegen dan voor andere graansoorten, als betrekkelijk lang beschouwen. Zuid-Duitschland kocht haver, evenals Nederland en België en wel Plata- zoowel als Canada-haver. In Engeland werden aanvankelijk eveneens meer zaken gedaan tot hogere prijzen, doch later nam de vraag af. Platahaver daalde daarbij vrij belangrijk in prijs.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week kalm gestemd en de fluctuaties bewogen zich dan ook binnen enge grenzen.

In Amerika sloot de markt verleden week op 5.09 voor Spot Centr. en opende de afgelopen week op 5.15 om op 5.02 te sluiten. Op de termijnmarkt waren de openingsnoteringen gelijk aan het slot der voorafgaande week en brokkelden geleidelijk ietwat af, hetgeen hieronder blijkt:

	Juli	Sept.	Dec.	Mrt.
Opening	3.37	3.47	3.43	3.23
Slot	3.27	3.37	3.33	3.13

Het Departement van Landbouw in de V. S. raamt den Amerikaanschen bietoogst op 838,000 tons tegen eene opbrengst van 787,217 tons verleden jaar. De versmeltingen in de V. S. bedroegen deze week 85,000 tons tegen 51,000 tons verleden jaar.

In Cubasuiker kwamen transacties tot stand tot prijzen varicerende tusschen 37/16 en 3¼ c. & f. New-York, terwijl eenige ladingen naar Europa verkocht werden tot ongeveer sh. 18/- cif.

De Cubastatistiek is als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 12 Juli '24.	32.201	23.811	62.218
Tot. sedert 1 Dec. '23-12 Juli '24	3.373.168	3.237.387	3.354.826
Werkende fabrieken	3	4	13
Weekexport 12 Juli '24.....	78.641	41.702	118.758
Tot. sedert 1 Jan. '24-12 Juli '24	2.680.914	2.673.901	2.639.410
Totale voorraad op 12 Juli '24	692.254	564.386	725.953

In Engeland werd de Board of Trade statistiek over Juni bekend gemaakt met de volgende cijfers:

	Juni		Jan./Juni	
	1924	1923	1924	1923
	Tons	Tons	Tons	Tons
Import Riet	59.060	108.722	674.133	646.656
„ Geraffineerd ..	54.956	62.460	320.778	242.902
Totaal	114.016	171.182	994.911	889.558
Voorraad in Entrepot	261.150	332.200	—	—
„ in Raffinader.	48.550	59.540	—	—
Opbrengst ..	75.234	68.626	460.030	463.223
Tot. binnenl. verbruik	153.058	118.422	773.804	732.609
Totale export	4.809	5.345	33.775	31.536
Voorr. op 31 Mei	1924 { 388.800	1923 { 342.250		
„ „ 30 Juni.....	{ 309.700	{ 381.740		

Het verbruik was dus zeer bevredigend.

De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Juni '24	566.000	651.000	306.000
Tsjechoslowakije 1 Juni '24 ..	113.000	107.000	83.000
Frankrijk 1 Juni '24	97.000	119.000	76.000
Nederland 1 Juni '24.....	79.000	99.000	128.000
België 1 Juni '24.....	46.000	45.000	41.000
Gr.-Brittanië en Ierl. 1 Juni '24	322.000	405.000	368.000
Totaal (Europa) ..	1.223.000	1.426.000	1.002.000
Atlant. havens V.S. 2 Juli '24	226.000	144.000	194.000
Cuba 28 Juni '24.....	692.000	564.000	726.000
Totaal ..	2.141.000	2.134.000	1.922.000

Op Java vonden herverkoopen plaats van disponibile Superieure Suiker tot f 14¼ à f 14½, Juli levering tot f 14.— en latere levering tot f 13½, à 13¼. Uit oogst 1925 werden geene nieuwe afdoeningen gemeld.

Het rendement van 142 fabrieken bedroeg einde Juni 6 pCt. meer dan in 1923.

Hier te lande was de markt de geheele week lusteloos gestemd, waardoor prijzen langzaam afbrokkelden tot ongeveer f 24½ voor Augustus en f 21¼ voor December. Zelfs bracht de verkoop van 10.000 tons naar Rusland geen reactie ten goede. De omzet bedroeg deze week 4800 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's	Cuba's	
			f.o.b. per	96 pCt. c.f.f.	
		Juli/Aug.	Juli/Aug.		
18 Juli '24	f 24 3/8	Sh. 42/6	Sh. 20/-	Sh. 18/-	\$ cts. 5,02
11 " '24	" 25	42/6	20/3	18/3	5,09 1)
18 Juli '23	" 26 13/16	61/9	23/-	24/6	7,03
18 Juli '22	" 25 1/8	57/3	20/9	17/10 1/2	5,23
4 Juli '14	" 11 13/32	18/-	—	—	3,26

1) Bieden.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Midling Uplands.)

	18 Juli 1924	11 Juli 1924	3 Juli 1924	18 Juli 1923	18 Juli 1922
New York voor Middling ...	32,40 c	30,65 c	29,75 c	27,35 c	22,20 c
New Orleans voor Middling	29,50 c	29,45 c	28,35 c	26,50 c	22,25 c
Liverpool voor Fy Middl. ...	17,38 d	16,95 d	16,57 d	15,71 d	13,44 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '23 tot 11 Juli '24	Overeenkomstige periode	
		1922-'23	1921-'22
Ontvangsten Gulf-Havens.	***	***	***
" Atlant.Havens	***	***	***
Uitvoer naar Gr. Brittannië	***	***	***
" " 't Vasteland.	***	***	***
" " Japan	***	***	***

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	11 Juli '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	***	***	**
Binnenland	***	***	***
New York	***	***	***
New Orleans	***	***	***
Liverpool	166	161	502

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 16 Juli 1924.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn deze week ongeveer 40 punten gestegen. Hoewel er over het algemeen een goede vraag bestaat, is deze toch niet buitengewoon groot, zoodat de voortdurende vastheid in prijzen eerder aan geringere aanvoeren dan aan een verbeterde vraag moet worden toegeschreven. Men veronderstelt over het algemeen niet, dat den oogst momenteel eenig ernstig gevaar dreigt, doch de markt is zeer gevoelig voor weerberichten. Het is merkwaardig, dat de stijging in futures voor de latere maanden grooter is geweest dan voor de eerstkomende maanden. Prijzen van Egyptische katoen volgen over het algemeen die van Amerikaansche.

Prijzen van Amerikaansche garens zijn vast en van onveranderd tot 1/4 penny hooger dan de noteeringen van de vorige week. Van Calcutta bestaat de laatste dagen een goede vraag, doch zijn over het algemeen limites van daar veel te laag. Het feit, dat over het algemeen het verschil tusschen bieding en vraagprijs 2 d. per lb. is, doet sommigen veronderstellen, dat Indische koopers zaken op basis van October futures trachten te boeken, doch het staat vast, dat er geen kans is op eenige afsluiting van beteekenis, zoolang het prijsidee van koopers niet aanmerkelijk verbeterd is. De vraag van andere werelddeelen is rustig, terwijl de financiële toestand op het Vasteland een hervatting van den handel op groote schaal tegenhoudt.

Het grootste gedeelte der zaken in de afgelopen week tot stand gekomen is dan ook voor binnenlandsch gebruik.

Over de doekmarkt valt deze week niet veel te zeggen. Er heerscht een goede vraag en prijzen blijven vast, men zou zelfs zeggen, dat zij iets vaster zijn dan verleden week. De strijd tusschen koopers, die alleen heel goedkoop wenschen te koopen en fabrikanten, die werk voor hun looms zoeken, duurt voort, waarvan het resultaat is, dat hier en daar enkele orders geboekt worden. Van een algemeene opleving van den handel in Lancashire is echter nog geen sprake, doch daar staat tegenover, dat de overzeesche markten niet

op die lage prijsbasis kunnen koopen, als zij gehoopt hadden. Indien katoen vast blijft, zijn de vooruitzichten op een hervatting van een normalen handel wel beter geworden.

9 Juli 16 Juli Oost. koersen. 8 Juli 15 Juli
Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië 1/4 3/4 1/5 3/4
F.G.F. Sakellaridis 23,35 23,35 T.T. op Hongkong 2/4 1/8 2/4 1/8
G.F. No. 1 Oomra 10,05 10,35 T.T. op Shanghai 3/3 1/4 3/3 1/4

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoor, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 1	Voorraad	Prijs No. 4	
19 Juli 1924	307.000	35.075	943.000	1)	5 13/32
12 " 1924	297.000	30.650	1.044.000	1)	5 1/8
5 " 1924	263.000	28.950	1)	1)	6
19 Juli 1923	884.000	17.225	1.210.000	18.000	5 1/2

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
19 Juli 1924 ...	87.000	218.000	1)	1)
19 " 1923	67.000	200.000	152.000	368.000

1) Gesloten.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Juli 1924 in duizenden balen.

	1924	1923	1922	1921	1920
Voorraad in Europa ..	1.693	1.871	2.612	2.011	2.172
Stoomend { Brazilië ..	448	415	447	519	337
n. Europa { Oost-Indië.	11	10	9	32	—
	2.152	2.296	3.068	2.562	2.509
Voorraad Ver. Staten	760	862	1.117	1.765	1.724
Stoomend } naar Brazilië ..	627	213	339	335	569
Ver. Staten }	3.539	3.371	4.524	4.662	4.802
Voorraad in Rio	272	857	1.553	1.048	312
" " Santos ..	1.236	1.104	2.547	2.953	1.614
" " Bahia ..	24	8	15	37	22
Totaal	5.071	5.340	8.639	8.700	6.750
Op 1 Juni	4.754	5.487	8.902	8.575	6.988

COPRA.

De markt was deze week slechts aan betrekkelijk kleine fluctuaties onderhevig. Voor stoomend blijft over het algemeen zeer goede vraag bestaan, met beperkt aanbod. Duitschland toont over het algemeen meer belangstelling.

De noteeringen zijn:

Nederl. Ind. f.m.s.	April/Juni	afading	f. 33 3/4
" " "	Juni/Juli	"	" 33 1/2
" " "	Juli/Aug.	"	" 33 1/8
" " "	Aug./Sept.	"	" 33 1/4

21 Juli 1924.

STEENKOLEN.

De markt is gedurende de laatste berichtperiode vrijwel in één doen gebleven. Niettegenstaande de Fair Holidays van de mijnwerkers in Schotland, die van 19 tot 23 Juli duren, zijn juist in Schotland de prijzen nog iets teruggegaan en hetzelfde is het geval in Yorkshire. De vraag is gering en Duitschland tracht, daartoe gedwongen door groote productie, weder steenkolen op de wereldmarkt af te zetten. Ten gevolge van rijkelijk aanbod, zoowel van Duitsche, Engelsche als Hollandsche kolen, blijven in ons land de prijzen laag. Deze zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde ..	f 12,90
Durham Ongezeefde	" 14,15
Cardiff Ongezeefde	" 16,50
Schotsche Gezeefde	" 11,75
Yorkshire Gewasschen Doubles	" 14,50
Westfaalsche Veförder	" 17,—
" Vefstukken	" 18,75
" Smeenootjes	" 18,25
" Gasvlamförder ..	" 17,—
" Gietcokes	" 23,—

alles per ton van 1000 K.G., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Markt flauw.

22 Juli 1924.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
21 Juli 1924..	62.7/6 ²	66.7/6	241.7/6	32.10/-	32.2/6
14 „ 1924..	61.-/-	64.17/6	226.12/6	32.17/6	32.5/-
7 „ 1924..	60.17/6	65.2/6	225.12/6	31.15/-	31.17/6
30 Juni 1924..	61.17/6	66.5/-	226.7/6	33.7/6	32.2/6
23 Juli 1923..	65.12/6	72.15/-	186.12/6	24.10/-	30.5/-
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.
VRACHTENMARKT.

Het ziet er voor de reeders nog steeds droevig uit. De vraag naar ruimte van Montreal en de Northern Range voor graan is ongeveer nihil en deze markten, van welke gehoopt werd, dat zij een groote hoeveelheid tonnage zouden opnemen, laten de reeders absoluut in den steek. Wel schijnt er in den laatsten tijd regen gevallen te zijn in Canada, waardoor de mogelijkheid op een eenigszins beteren oogst dan oorspronkelijk werd verwacht, bestaat, doch erg hoopvol ziet het er niet uit. Ook uit Zuid-Rusland komen slechte berichten. De oogst daar schijnt ook zeer slecht te zijn en een enkele boot wordt slechts opgenomen, ook voor nieuwen oogst, tegen vrachtcijfers van 12/- en 12/6.

Zooals bekend is de oogst in La Plata dit jaar zeer groot en vandaar zijn er groote hoeveelheden voor verschepping beschikbaar. Dit is de markt, waarop alle oogen zich richten. Deze markt was echter overstroomd met prompte booten, gedeeltelijk ten gevolge van het uitzenden van booten in ballast en door het missen van de cancelling date door verschillende stoomschepen tengevolge van het lange lossen in Brazilië. De vrachten herstellen zich echter langzaam en op het oogenblik is voor andere booten 24/6 à 25/- te bedingen tegen 23/6 eenigen tijd geleden. Op het oogenblik verhindert de hooge prijs van het graan in afscheephaven het doen van zaken, waardoor weinig bevrachtingen tot stand komen.

De North Pacific is een andere markt, welke wellicht booten tot zich zal trekken. De vrachten vandaar kunnen zich handhaven tegen een cijfer van 32/6.

De vrachten van het Oosten blijven ongeveer op het zelfde peil met weinig vraag naar ruimte.

Van de Middellandsche Zee zijn meerdere booten met erts afgesloten, daar de vrachten, welke vandaar te bedingen waren zeer aantrekkelijk waren voor de bevrachters. Het is zeer de vraag of reeders niet beter doen hun booten in ballast thuis te laten komen.

De uitgaande vrachten van Wales geven weinig reden tot optimisme. Naar de lagere havens en La Plata rivier wordt tegen 12/6 en zelfs tegen 12/3 afgesloten, en naar Rosario tegen 12/9.

Naar Alexandrië is een boot afgesloten tegen 11/6.

22 Juli 1924.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen /R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol kanaal	Rotter- dam	Engel- land
14-19 Juli 1924	—	12/3 ²	14 ¹ / ₂	—	23/4 ¹ / ₂	23/4 ¹ / ₂
7-12 „ 1924	—	12/4 ²	14 ¹ / ₂	—	23/-	23/-
16-21 Juli 1923	—	15/6 ²	2.05 ³	2/7 ¹ / ₂	22/-	22/-
17-22 Juli 1922	—	—	13 ¹	3/-	21/9	21/9
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
14-19 Juli '24	4/11	9/6	10/9	12/8	4/3	—
7-12 „ '24	5/-	9/6	10/9	12/10	4/4 ¹ / ₂	—
16-21 Juli '23	6/4 ¹ / ₂	9/4 ¹ / ₂	10/9	14/3	5/4 ¹ / ₂	5/9 ¹ / ₂
17-22 Juli '22	6/-	10/9	12/-	16/3	5/3	7/2
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

¹) Am. cents per 100 lbs. ²) Per ton d.w. ³) \$ per ton kolen.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteeringen per ton van 1015 KG.

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chill West Europa (salpeter)
14-19 Juli 1924..	22/6	27/6	24/-	29/-
7-12 „ 1924..	23/9	28/9	24/-	29/-
16-21 Juli 1923..	25/-	30/-	35/-	35/-
17-22 Juli 1922..	17/6	25/-	32/6	30/-
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

RIJNVAART.

Week van 13 t/m. 19 Juli 1924.

De aanvoeren in Rotterdam bleven gering en bestonden hoofdzakelijk uit erts.

Scheepsruimte was meer dan voldoende voorradig.

In de verscheping van kolen in het Roergebied kwam geen verandering. Aangezien de schepen, welke in Rotterdam leeg werden, voor het grootste gedeelte geen emplooi konden krijgen, sleepten deze leeg naar Ruhrort om aldaar kolen te laden. Ook werden hier ter beurze schepen gecharterd om in de Ruhrhavens kolen te laden voor Rotterdam. Hiervoor werd gemiddeld 2½ cent per ton en per dag betaald.

De vrachten voor erts naar de Roerhavens bedroegen in noorsnee: f 0,45 met ¼ lostijd; f 0,55 met ½ lostijd.

De waterstand, hoewel langzaam vallend, bleef gunstig. Het sleeploon varieerde tusschen het 70 en 55 cts. tarief.

INKLARINGEN.
IJMUIDEN.

Landen van herkomst	Juni 1924		Juni 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	12	17.142	2	463
Groot-Brittannië	90	61.552	120	78.189
Duitschland....	49	65.820	44	67.389
Noorwegen.....	5	2.971	5	2.770
Zweden.....	42	30.700	26	11.967
Denemarken... .	6	9.053	7	3.459
Rusl. Oostzeehav.	1	768	1	2.151
Finland.....	34	21.838	42	25.201
België.....	3	1.724	1	3.251
Frankrijk.....	11	12.938	3	1.238
Spanje.....	5	5.195	3	2.160
Portugal.....	2	1.349	4	3.207
Italië.....	5	7.800	—	—
Levant.....	—	—	1	1.118
Rusl. Zwarte Zee.	1	2.278	—	—
Roemenië, Bulg.	1	1.794	—	—
And. Midd. Zeeh.	2	3.417	7	10.838
Ov. Westk. Afrika	3	6.443	3	6.884
Oostkust Afrika.	—	—	1	3.619
Voor-Indië.....	1	3.147	—	—
Ned. Oost-Indië.	10	43.739	9	35.313
Vereen. Staten..	3	13.091	8	24.876
Ned. West-Indië- Ned. Antillen.	7	13.277	3	4.599
Argent., Urug...	3	15.171	4	20.050
Chili.....	1	2.423	1	1.989
Totaal....	297	343.630	295	310.631
Periode 1 Jan.— 31 Juni ¹)....	1.470	1.963.056	1.519	1.745.301
Nationaliteit				
Nederlandsche..	132	215.404	124	184.193
Britsche.....	41	35.214	61	52.196
Duitsche.....	91	55.445	84	50.791
Noorsche.....	5	2.814	7	4.165
Belgische.....	3	3.025	—	—
Fransche.....	5	9.062	—	—
Zweedsche.....	15	8.073	14	10.016
Deensche.....	—	—	1	524
Vereen. Staten.	2	8.621	2	6.966
Andere.....	3	5.972	2	1.780
Totaal....	297	343.630	295	310.631

¹) 1913, 917 schepen met 1.047.695 N. R. T.

(Vereenigde Scheepsagenturen van
Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)